A°. 1863. N°. 34. Woensdag 29 April. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIË.

Abonnementsprijs per half jaar.
Voor *Batavia* . . . . . . f 12,50.
" *Java* . . . . . . 15,—.
" de *Buitenbezittingen* . . . . 15,—.
" *Nederland* . . . . . . 22,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; Agenten: te *Samarang*, DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.
Voor de vijf woorden . . . . . . f 0,50.
" idem bij eerste of meerdere herhaling " 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de Mail-Editie dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Sluiting der Mail,
op Donderdag den 30sten April.
De Fransche Mail
sluit op Woensdag den 29sten April.

Venduties.

Donderdag 30 April
Voor het woonhuis van wijlen Mevrouw de weduwe Baumgardt.
Vrijdag 1 Mei
Voor het woonhuis van den Heer Roluffs door van Slooten Morgan & Co.
en
Voor het kommissiehuis van J. Speet.
Zaturdag 2 Mei
In 't vendulokaal.
Maandag 4 Mei
Voor het woonhuis van den Heer Graafland door van Slooten, Morgan & Co.
en
Voor het kommissiehuis van van Riet en Wijnveldt.
Dingsdag 5 Mei
Voor het woonhuis van den Majoor de Quay door van Slooten Morgan & Co.
en
Voor het kommissiehuis van van den Biesen & Co.
Woensdag 6 Mei
Voor het woonhuis van wijlen den heer Kantz.
en
Hout-Vendutie door Cassalette & Co.
Donderdag 7 Mei
Voor het woonhuis van wijlen den heer Kantz.
en
Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.
Vrijdag 8 Mei
Voor het woonhuis van Dr. Onnen door Cassalette & Co.
en
Voor het kommissiehuis van van den Abeelen & Co.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
H. A. VAN EILERS
met
E. E. DE GRAVE.
MAKASSAR, den 18den Maart 1863. (1493)

Zeer voorspoedig bevallen van een welgeschapen ZOON, *J. M. M. Malherbe, Smits.*
AMBOINA, den 26sten Maart 1863. (1521)
Eenige kennisgave.

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER *H. Lebert, Gerards.*
MOEDAL, 9 April 1863. (1538)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER *A. G. van Ligten*, echtgenoot van
E. VAN DER HOFF.
SOERABAIJA, 21 April 1863. (1539)

Bevallen van een ZOON Vrouwe *E. A. van Beresteyn, Gaymans.*
BATAVIA, 22 April 1863. (1503)

Bevallen van eenen ZOON *C. A. Nash, Tielman.*
SOERABAIJA, 22 April 1863. (1541)

Bevallen van eene DOCHTER *E. ten Brinck, Ruijl.*
SOERABAIJA, 22 April 1863. (1543)

Bevallen van een ZOON Mevrouw *J. W. van Daalen, Wegerhoff.*
MAKASSAR, den 23sten Maart 1863. (1494)

Bevallen van eene DOCHTER *J. C. Bodde, ten Brummeler.*
BATAVIA, 25 April 1863. (1557)

Heden overleed ons geliefd jongste ZOONTJE *Adolf Hendrik*, bijna 8 maanden oud.
W. WILMES,
H. J. WILMES, *Nijhoff.*
SAMARANG, 18 April 1863. (1542)
Eenige Kennisgave.

Op heden overleed alhier in den ouderdom van bijna 16 jaren, onze innig geliefde DOCHTER *Carolina Elisabeth.*
M. W. VAN DER GEUGTEN.
M. E. BOUMEIJER.
SAMARANG, 22 April 1863. (1540)

Met de laatste Fransche Mail ontvingen wij de treurige tijding van het overlijden van onzen geliefden Vader *H. K. J. van den Bussche*, in den ouderdom van bijna 73 jaren.
F. J. H. VAN DEINSE.
J. C. D. VAN DEN BUSSCHE.
(1544)

Vendutie
op Donderdag 30 April 1863,
wegens vertrek:
voor het woonhuis van den WelEdGest. Heer
OCKERSE,
op *Meester Cornelis*, door
Van Slooten, Morgan & Co.,
van eenen netten INBOEDEL,
bestaande uit: Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Canapés, Stoelen, Kasten, Tafels, Ledikanten, Knapen, Porcelein, Glas- en Aardewerk; voorts nog: een zoo goed als nieuwe Bendie, perfecte Bendiepaarden, 1 Sandelwood Rijpaard, Tuigen, etc. (1505)

Vendutie
op Donderdag 30 April a. s.,
door
Van Riet & Wijnveldt,
voor het huis van wijlen Mevrouw de Weduwe
BAUMGARDT,
op *Batoe Toelies*,
van eenen netten INBOEDEL,
bestaande uit: Kasten, Tafels, Banken, Stoelen, Knapen, Ledikanten, Spiegels en Schilderijen, Matten, Martevanen, Porcelein, Glas- en Aardewerk; voorts nog: Rijtuigen, goedloopende Wagenpaarden, Tuigen, Stalgereedschap, etc. (1509)

Op de Vendutie van den 30sten dezer,
zullen worden verkocht:
Een span bruine Makassaarsche Wagenpaarden.
(1553) VAN RIET en WIJNVELDT.

Voorloopige Aankondiging.
In het begin der volgende Maand zullen de ondergeteekenden VENDUTIE houden
voor het woonhuis van wijlen den Heer
J. J. CANTZ, op het Molenvliet,
van den INBOEDEL, GOUD- en ZILVERWERK en JUWEELEN,
alsmede
van de PERCEELEN en ERVEN,

gelegen op Molenvliet, Rijswijk, Kramat, Tana-Sereal en Harmendaal.
Specificatie volgt nader.
(1486) BEIJNON, HAMACHER en Co.

VENDUTIE
op Vrijdag den 1sten Mei,
à 6 pCt. Vendusalaris.
voor het Kommissiehuis van
J. SPEET,
van diverse Lijnwaden,
GLAS- en AARDEWERK, MEUBELEN, RIJTUIGEN, BENDIES, PAARDEN, enz.
Voorts:
een *aanzienlijke* partij GOUDWERKEN en JUWEELEN, zonder reserve,
en ten twaalf ure:
de navolgende PERCEELEN.

No. 1.
Een stuk TUINLAND, gelegen in Blok M, 5de deel, No. 220, Verponding No. 6934, Buurt of wijk ***Mampang.***

No. 2.
Een ERF bebouwd met een STEENEN HUIS met pannen gedekt, staande en gelegen ***Manga Besaar*** of ***Prinsenlaan,*** blok M, 1ste deel, No. 76, verponding No. 8651.

No. 3.
Een stuk TUIN- en ZAAILAND, bebouwd met een huis, gedeeltelijk van hout en bamboes, met pannen gedekt, staande en gelegen in Blok L, deel 20, No. 52, Verponding No. 7778, buurt of wijk ***Soentar, Bendongan doea.***

No. 4.
Een stuk TUINLAND, bebouwd met een huis van Steen en Planken met pannen gedekt, staande en gelegen in Blok L, deel 20, No. 53, verponding No. 7460, buurt of wijk ***Soentar. Bendongan doea.***

No. 5.
Een ERF, bebouwd met een HUIS, staande en gelegen ***Gang Kaporan,*** Blok M. deel 4, verponding No. 3390.

No. 6.
Een ERF, bebouwd met een HUIS, staande en gelegen ***Gang Kaporan,*** Blok M, verponding No. 4216. (1545)

Op de Vendutie
van VRIJDAG zullen nog voor het Kommissiehuis van
J. SPEET
worden verkocht:
2 kisten Aardewerk,
4 do. Propatria Papier,
1 do. Holl. Sarongs,
1 do. geassorteerde Kant en Tulle.
(1559)

De e.k. veiling van Effecten
zal plaats vinden
in het begin van Mei, de dag nader te bepalen.
(1523) Gebr. ROSELJE en Co.

VENDUTIE
Op Vrijdag den 1en Mei 1863,
ten huize van den Heer
J. B. ROLUFS,
op Bazaar Baroe over de schouwburg, door
Schreuder en van der Crab,
van een netten en wel geconserveerden ***Inboedel,*** bestaande uit Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Kasten, Ledikanten, Tafels, Porcelein, Glas- en Aardewerk. Verder Wagens, Paarden, waaronder 2 span goed gedresseerde Wagenpaarden, en een Europesche Vis-à-Vis, Tuigen, enz., enz. (1519)

Openbare Verkooping.
Op Zaturdag, den 2den Mei aanstaande,
des voormiddags ten tien ure,
zal de Ondergeteekende, in het Vendu-Locaal te Batavia, door tusschenkomst van het Vendu-Departement verkoopen:

Een ERF met kapitaal WOONHUIS en BIJGEBOUWEN, ***Koningsplein noord,*** naast de Willemskerk, Blok M, Deel III, Sectie I, No. 69, verpondingsnummer 6531.
Taxatie f 23,400.
Inmiddels uit de hand te Koop.
D. BODDE,
(1496) *Notaris.*

VENDUTIE
op Maandag den 4den Mei 1863,
voor het Kommissiehuis van
VAN RIET en WIJNVELDT,
van
Diverse Lijnwaden,
Glas- en Aardewerk, Dranken, Provisiën, Toiletzeep en andere negotiegoederen.
(1552)

VENDUTIE
op Maandag, den 4den Mei,
wegens vertrek,
voor het woonhuis van
Jhr. Mr. J. Graafland,
op ***Keben Sirie,*** door
VAN SLOOTEN, MORGAN EN Co.,
van eenen kleinen en zeer netten Inboedel.
ZATURDAG te voren voor een ieder te bezigtigen van 7 tot 12 uur des voormiddags. (1555)

VENDUTIE
op Dingsdag den 5den Mei 1863,
wegens vertrek:
ten huize van den Majoor der Genie
B. A. DE QUAY,
te ***Goenoeng Saharie,*** achter het Paleis, door
Van Slooten, Morgan & Co.,
van deszelfs INBOEDEL,
bestaande uit: DIVERS MEUBILAIR van MAHONIJ- en ander HOUT, als: Een AMEUBLEMENT bekleed met ZWART DAMAST, Een DEMI dito met GEBLOEMD ROOD FLUWEEL, Ovale groote en kleine TAFELS met Marmeren Bladen, CONSOLES met en zonder Spiegels en Marmeren Bladen, EET-, SCHRIJF-, SPEEL- en WASCHTAFELS, KNAPEN, CRINOLINE-STOELEN, KASTEN, LEDIKANTEN, TOILET, BUFFET, HANG- en TAFELLAMPEN, Groote SPIEGELS, PENDULES, CARPETTEN, ROTTINGMATTEN, PORCELEIN- en GLASWERK, IJSKIST, ENZ., ENZ.
Voorts:
Een PIANINO van *de Ruyter.*
Een SPEELDOOS.
Een elegante MYLORD.
Een span OVERWALSCHE PAARDEN.
Een " JAVASCHE do.
Verder:
WAGENTUIGEN, ZADEL met Model HARNACHEMENT, Groote Japansche MARTEVANEN, Amerikaansche LEKSTEEN, ENZ., ENZ. (1554)

BILLITON MAATSCHAPPIJ.
Publieke Veiling van 900 pikols BILLITON TIN,
op MAANDAG den 11den Mei 1863, voor het lokaal van het Vendu-Kantoor.
Voortaan zal geregeld in de maanden *April, Augustus* en *December*, het BILLITON TIN alhier in veiling worden gebragt.
De vertegenwoordiger der Billiton Maatschappij,
(1536) A. VAN DELDEN.

VENDUTIE
op Maandag 18 en Dingsdag 19 Mei 1863,
wegens vertrek,
voor het woonhuis van den WelEd. Heer
E. FRANCIS,
op ***Djati,*** bij ***Tanah-Abang,***
door
Cassalette & Co.,
van eenen fraaijen en goed onderhouden INBOEDEL,
bestaande uit massief Mahonij- en andere houtsoorten Meubelen, waaronder 1 Ameublement bekleed met Velours d'Utrecht, 1 Canapé, en 6 Fauteuils bekleed met dezelfde Stof, Banken, Stoelen, Spiegels en Schilderijen, prachtige ronde Tafels van Ambonhout, ronde en ovale Tafels met en zonder marmeren bladen, Speeltafels, Consoles met marmeren bladen en groote Spiegels, 2 groote Buffetten met marmeren bladen, Ledekanten, Toilet-Spiegels, Engelsche kroon-, Hang- en Tafellampen, Kristal-, Glas- en Zilverwerken, onder welke laatsten 8 Etens-schalen en 8 Fruitmandjes van dubbel pleet, met zilver gemonteerd, 1 porceleinen Etensservies voor 72 personen (*van zeer fijn porcelein*), 1 Dessertservies, enz., enz.

Verder:
Een PIANINO van Erard, voor dit klimaat vervaardigd, Een Engelsche TOOVERLANTAARN, Een KOOKKAGCHEL, KOOKGEREEDSCHAPPEN, Een IJZEREN POMP, enz.

Eene fraaije collectie Inlandsche WAPENS,
verschillende RIJTUIGEN, als: 1 Tentwagen, 2 Coupés, 1 Koets, 1 Reiswagen, Zadels en Tuigen, waaronder 1 nieuw Engelsch Dames-Zadel.
6 spannen deugdzame en hardloopende Overwalsche WAGENPAARDEN.
47 stuks KOEBEESTEN, waaronder melkgevende.

Daags te voren, 17 Mei, voor een ieder te bezigtigen.

REGELING DER VENDUTIE:
Maandag 18 Mei. Koebeesten, Paarden, Wagens, Tuigen, Zadels en alles wat *buiten* het huis is, en
Dingsdag 19 Mei, wat *binnen* het huis is, van Meubelen, enz. (1485)

Aan gegadigden wordt bekend gemaakt, dat ten mijnen bureele eene inschrijving is geopend voor de leverantie in 's Lands Kleeding- en Proviand-huizen alhier van:

3000 Nederlandsche kannen Europeesche AZIJN.

Onder voorwaarde:
1o. dat de Azijn voor de inlevering door eene kommissie van Gouvernements wege zal worden gekeurd;
2o. dat dadelijk na de levering van de bepaalde hoeveelheid en goedbevinding 80 pCt. op de rekening kan worden ontvangen;
3o. dat bij aldien de minste inschrijver in gebreke blijft de bepaalde hoeveelheid te leveren, alsdan het ontbrekende voor zijne rekening zal worden ingekocht;
4o. dat bij aldien de geleverde Azijn door de kommissie wordt afgekeurd, de aannemer verpligt zal zijn, binnen den tijd van 8 dagen andere Azijn te leveren, terwijl in geval hij daartoe niet bij magte is, voor zijne rekening zal worden ingekocht.
Onder bekendstelling, dat de inschrijving op ***Donderdag den 30 April aanstaande***, ten 12 ure zal worden gesloten, worden belanghebbenden verzocht hunne inschrijvingsbilletten tijdig aan het Residentiebureau in te dienen.
De Resident van Batavia,
Bij verhindering,
De Adsistent-Resident voor de Policie,
J. C. J. VAN DER SCHALK.
BATAVIA, den 24 April 1863. (1497)

VENDUTIE

op Vrijdag, den 15den Mei 1863, à 1¼ pCt. *Vendusalaris*,

in een der Lokalen der JAVASCHE BANK, voor rekening van wien zulks zoude mogen aangaan, van:

p.m. 300 krandjangs Java Suiker No. 16 à No. 48.

157 balen dito Koffij,

min of meer beschadigd gelost uit het Nederl. Schip *Aeolus*, Kapt. JOCHEMS.

(1564) VAN DEN ABEELEN en Co.

Op Zaturdag, den 30 Mei 1863,

zullen in het Lokaal van het VENDU-KANTOOR alhier publiek worden verkocht:

de navolgende PERCEELEN,

staande ten name van den Heer J. F. HECKLER, als:

1o. Een ERF bebouwd met een groot STEENEN WOONHUIS en dito blokken bijgebouwen, gelegen in blok M, derde deel, Sectie een, No. 140, buurt of wijk *Rijswijk*, bij de verponding geregistreerd onder No. 9020, thans bewoond door den Heer Dr. P. L. ONNEN.

2o. Een ERF bebouwd met een groot STEENEN PAKHUIS, gelegen in de *Stad*, blok L, deel 19, No. 105, buurt of wijk *Factorij-Oost*, bij de Verponding geregistreerd onder No. 9456, en zulks ten behoeve der *Eerste Verbands-houders*.

(1549)

Op een nader te bepalen dag zullen de Ondergeteekenden in Vendutie verkoopen:

HET PAKHUIS,

toebehoorende aan de heeren SCHIMMELPENNINCK & Co.

(1487) GEBRS. ROSELJE en Co.

Versche Americ. Grasboter,

op dubbel fust, verkrijgbaar aan het IJSHUIS achter de Javasche Bank en aan het IJSHUIS bij de Willemsbrug te Weltevreden.

(1586) W. KUIJPERS.

Bij G. KOLFF & Co. te Batavia:

MILITAIRE WILLEMS ORDES

derde en vierde klasse,

in verschillende grootte met daarbij behoorend *Lint.* Mede te Samarang bij

(1514) DE GROOT, KOLFF & Co.

Photographische TYPEN van Java à *f* 3.— per stuk.

Te bekomen bij den Boekhandelaar

(1498) H. M. VAN DORP, te *Batavia*.

Bij G. KOLFF & Co., *te Batavia*.

Echte

RODGERS Zak- en Pennemessen.
RODGERS Fijne Dames Scharen.
RODGERS Groote Naai en Nagel Scharen.
RODGERS Scharen in etuis.

(1512)

Per Mail ontvangen:

Militaire Willemsorde-Teekens,

3de en 4de Klasse.

EIKENKROON EN NED. LEEUW,

groot, middensoort en klein, met bijbehoorende linten bij

(1506) L. KUIJK, Passementwerker Batavia.

N. PASCAL,

Sluisbrug,

Fabriekant van Schoenen en gros en détail,

heeft de eer het publiek van *Batavia* en *Java* te berigten, dat zijn MAGAZIJN ruim voorzien is van HEEREN- DAMES- EN KINDERSCHOENEN,

en dat hij een *aanmerkelijk rabat* geeft bij verkoop *à Contant*.

(1538)

DEPOT

van

Inlandsche en Europesche MEUBELEN.

(1524) S. A. VAN DEN ABEELEN.

Gang Ketapang bij de *Gas-fabriek*.

MEUBEL-MAGAZIJN.

TOKO SENIN,

van

B. CHARLES.

Steeds voorzien van alle soorten van

MEUBELS,

beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz. tot zeer matige prijzen.

(1525)

Kettner's Harmonica's,

à *f* 25.—, *f* 50.—, *f* 75.— & *f* 80.—,

met HANDLEIDING tot ZELFONDERRIGT, benevens een bundel der meest geziene ARIA'S voor dit Instrument gearrangeerd.

Te bekomen bij

(1475) G. KOLFF en Co.

Pas ontvangen:

CANONWIJN in vaten.

" in kisten van 48 flesschen.

WIJN CRUSE & FILS FRÈRES » » »
MUSCAT FRONTIGNAN » » » 12 & 24/2 »
VRUCHTEN op Brandewijn » » »
MARASCHINO » » » » »
CHAMPAGNE VEUVE CLIQUOT » 24/2 »
BOURGOGNE WIJNEN als: ROMANCÉ, VOLNAY, NUITS, CHAMBERTIN, in kisten van 12 & 24/2 flesschen,
VERMICELLI, MACARONI, etc., etc.

(1546) L. PLATON.

MAGAZIJN van MUZIEK

van **H. M. van Dorp**, *Batavia*.

CASTA DIVA, Cavatine de la Norma, pour Piano, Violon et Orgue ou Harmonicorde, par Briston *f* 2.—
STAPFF, Lieder und Chöre für Harmonium » 1.20
ANDRÉ, Sounds of the old and new world for Piano and Flute *f* 1.—
BRICCIALDI, Divertissement sur la Muette de Portici, pour Flute avec acc. de Piano. *f* 3.—
Miserere del Trovatore de Verdi, pour Piano, Orgue, Violon et Violoncelle, par Cohen *f* 2.—
Do. do. do. pour Piano, Orgue et Violon » 2.—
STRANSKY, Transcription beliebter Lieder, Gesänge und Romanzen für das Violoncelle mit Begleitung des Pianoforte *f* 1.—
Air de l'oratorio Paulus de Mendelssohn-Bartholdy, avec acc. de Violon, Violondelle, Orgue et Piano *f* 3.—

(1500)

Boekhandel G. Kolff en Co., *Batavia*.

Per Mail ontvangen:

NAAM- en RANGLIJST Officieren Koninklijk Nederlandsch Leger, 1863.

Voorts per Schip:

CLAVEL, Geschiedenis Vrijmetselarij, gebonden *f* 15,—
RIETSTAP, Armorial Général de l'Europe, rel. 1862. *f* 40,—
VAN KOTEN, De Telegraphie, Seinblokken en Uurwerken, geb. met platen *f* 15,—
BOCK, Boek voor den gezonden en zieken Mensch, 2 dln. *f* 7,—

Voor Dames:

BELEZE, Huishoudkunst.
MARIE HAEZEBROEK, Kookkunst.
SOIJER, Kookkunst.
Volmaakte Geldersche Keukenmeid.
AALTJE, De Zuinige Keukenmeid.
NIERIN, Burger Keukenmeid.
De Fransche Banketbakker.
Kokki Bitja.

Allen *f* 3,— per Exemplaar franco per post. (1558)

Muziekhandel van H. M. VAN DORP, te *Batavia*.

Ontvangen:

SCHUBERT, Ständchen.

Sérénade für Alt oder Bass mit Begleitung des Pianoforte. Prijs *f* 2.—, (1501)

Ontvangen:

PROPATRIA PAPIER

1e *kwaliteit*,

afgesneden en onafgesneden *f* 9,—
do. 2e soort „ 8,—
do. 3e „ „ 7,—

(1562) H. M. VAN DORP.

50000 Singapoorsche DAKPANNEN.

Te bevragen bij

(1561) J. SPEET.

Weder ontvangen:

Eene Factuur

PHOTOGRAPHISCHE LIJSTEN,

waarbij OVALE en RONDE van bijzonder groot model.

Lijsten voor Visitekaartjes.

LIJSTEN voor groote en kleine SCHILDERIJEN, allen fraai verguld, Palisander en Zwart Hout, van verschillende breedte.

PHOTOGRAPHISCHE ALBUMS.

FABERS Zwarte en Gekleurde TEEKENPOTLOODEN. TEEKENPAPIER, TEEKENKRIJT, DOEZELAARS, TEEKENPENNEN, ETC., ETC.

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 17 April 1863. (1550)

Ter perse om binnen weinige dagen te verschijnen:

OPMERKINGEN

omtrent: *De kwestie over den Geldsomloop in Nederlandsch-Indië* van N. P. van den BERG, DOOR HYDORAEUS.

(1551) H. M. VAN DORP.

WISSELS OP NEDERLAND

bij

(1502) B. KOPERSMIT & Co.

WILLIAM HENRY HALL,

Shipping and General Commission Agent,

(1526) *BATAVIA.*

De ondergeteekende beveelt zich voortdurend aan vooral wat betreft:

Boekbinderij, Linieërfabriek, Lithographie.

(1499) H. M. VAN DORP.

De Ondergeteekenden maken mits deze bekend, dat zij zich hier ter plaatse als

Scheepsleveranciers en Tokohouders gevestigd hebben.

BLOEM EN Co.

BATAVIA, April 1863. (1535)

De Ondergeteekende heeft de eer het Bataviaasch publiek te berigten, dat hij wagens verhuurt tot de ondervolgende prijzen:

Een MYLORD *f* 5.—
Een PALANKIJN *f* 6.—

met Makassaarsche Paarden en Engelsche Tuigen. Gang Patjenongan.

J. RENAUD.

NB. Geen Wagen, die voor zes uren gehuurd is, zal verder dan zes palen mogen rijden, dat is *drie palen heen en drie palen terug*, volgens het reglement dat zich in elk rijtuig bevindt, gerekend van *Gang Patjenongan*, alwaar de Wagenverhuurderij is gelegen. (1565)

FABRIEK

voor

Stoom- en andere Werktuigen,

IJZER- en KOPERGIETERIJ, KOPERSLAGERIJ en KETELMAKERIJ,

STOOMHOUTZAAGMOLEN EN DEPOT VAN GEZAAGD EN ONGEZAAGD HOUT

van

(1553) DROSSAERS & Co.

MACHINERIEN.

PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL

en

Van Vlissingen, van Heel & Derosne, Cail & Co., *Amsterdam*.

De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabriekanten, hebben thans *alhier*, te *Samarang* en *Soerabaija* ten verkoop gereed liggen:

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van 24⅝ × 51 Eng. duimen met Waterwerk, 2 stel kamraderen, **Stoommachine** van 16 p. kr. met ketel van 20 p. k., hooge drukking, (liggende *alhier*).

Drie compleete **DISTILLEER-TOESTELLEN** ter vervaardiging van Arak, waarvan 2 voor 16000 en een voor 21000 litres stroop in 24 uren te verwerken, een toestel *alhier* en 2 te *Soerabaija* liggende.

Een **SUIKERMOLEN** met Cylinders van 28 × 56 Eng. duimen, met een dubbel stel kamraderen en waarlooze cylinder, om zoowel door Water als door Stoom te kunnen worden gedreven, liggende te *Samarang*.

Twee Compleete **VACUUM-INSTALLATIËN**, ieder met ééne pan van 7½ Eng. voeten diameter, een toestel *alhier* en het andere te *Soerabaija* liggende.

Een Compleete **STOOMMACHINE** (horizontaal) van hooge drukking, ter drijving van een luchtledig toestel met 2 pannen van 7½ Eng. voeten.

Een **SUIKERMOLEN**, met cylinders van 24⅝ × 51 duimen, aan eene zijde van kamwielen voorzien, liggende te *Soerabaija*.

Twee **SUIKERMOLENS** met cylinders van 19⅝ × 35½ Eng. duimen, waarvan een met Waterwerk, een *alhier* en een te *Soerabaija* liggende.

Eenige **CRUSH-** of **BREEKMOLENS**, om met de hand of met stoom gedreven te worden, liggende *alhier* en te *Soerabaija*.

Eenige stellen **SUIKERPANNEN** voor Batterijen in verschillende afmetingen met brandwerk compleet, liggende te *Soerabaija*.

Een **STOOMWERKTUIG** van 4 paarden kr. hooge drukking zonder Stoomketel, liggende te *Soerabaija*.

Gesmeed ijzeren **ASSEN** voor Suikermolens van diverse dimensiën, van af 9 Eng. voeten × 11⅛ duim tot 6½ Eng. voeten × 7⅝ duim diameter, liggende *alhier* en te *Soerabaija*.

Een compleet **GAZTOESTEL** tot verlichting van privaat woningen of publieke gebouwen met lampen etc., geheel compleet, liggende te *Soerabaija*.

Drie ijzeren **HIJSCHKRANEN**, ieder hebbende een Draagvermogen van 4000 kilos, liggende *alhier* en te *Soerabaija*.

Twee complete geheel ijzeren **TABAKSPERSEN**, liggende te *Soerabaija*.

WAARLOOZE DEELEN voor Vacuums- en Stoomketels, als: *Barometerglazen, Peilglazen, Kijkglazen, Thermometerschalen*, Pitten voor *Locatelli-Lampen*, etc., liggende te *Soerabaija*.

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van 30 × 56 Eng duimen, liggende te *Soerabaija*.

Zes compleete **VOEDING-MACHINES** voor Stoomschepen met cylinders van 7 en 8 duim diameter.

Te *Amsterdam* zijn voorts nog in aanmaak ter spoedige uitzending naar 't Depôt:

Twee luchtledige **TOESTELLEN**, ieder met 2 Pannen van 7′ Eng. voeten diameter met Machine, Ketels etc. geheel compleet, en

Vier-en-Twintig **CENTRIFUGES** met Drijfwerk compleet met beweging van onderen, en in stellen van 2, 4 of 6 stuks.

Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij

CORN. BETH, te *Soerabaija*.
E. J. EVERTS, te *Solo* en bij *de Agenten*,

(1532) DÜMMLER EN Co., te *Batavia*.

NORTHERN ASSURANCE COMPANY,

gevestigd te LONDON sedert 1836.

Brand- en Levensverzekering.

KAPITAAL GROOT **1,295,760** PONDEN STERLING.

De Ondergeteekenden, Agenten van voornoemde Maatschappij voor Java en de omliggende Nederlandsche Bezittingen, gaan steeds voort met het sluiten van Polissen van Assurantie op de meest billijke en voordeelige voorwaarden op WOONHUIZEN, met het daarin aanwezige AMEUBLEMENT, PAKHUIZEN, GOEDEREN, KOFFIJ-, THEE- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN.

(1351) MORGAN, MELBOURN & Co.

Agenten op Java:

B. J. VAN ECK & Co., *Soerabaija*,
VAN DEN BROEK & VEECKENS, *Samarang*.

Nederlandsch-Indische

Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij.

BESTUUR:

W. J. van de Graaff,
P. C. W. Anemaet,
F. W. R. Jhr. Flugi van Aspermont,
Mr. T. H. der Kinderen, } *Commissarissen.*
D. Jannette Walen,
A. R. J. Cramerus,
C. F. W. Wiggers van Kerchem,
G. A. de Lange, } *Directeuren.*
Edw. Heijning,

Deze Maatschappij is steeds bereid tot het aangaan van Contracten voor Levensverzekering en Lijfrente. Omtrent de steeds toenemende uitbreiding harer werkkring raadpleege men de driemaandelijks in de Couranten voorkomende staten van deelname.

Edw. HEIJNING, *Directeur.*

Inlichtingen en Blanco's Gratis verkrijgbaar:

te **Batavia**, ten kantore der Maatschappij.
» **Soerabaija**, bij de Heeren ANEMAET & Co.
» » » SCHIMMELPENNINCK & Co.
» **Cheribon**, » » SAPORTAS & Co.
» **Tagal**, » den Heer G. F. JULIUS, Jr.
» **Padang**, » de Heeren PAINE STRICKER & Co.
» **Macassar**, » den Heer J. C. TAMSON. (1554)

PHOENIX FIRE OFFICE.

Gevestigd te LONDON sedert 1782.

De ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op **Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz.**, zoomede op **Suiker-, Koffij- en Thée-Etablissementen**, tegen de volgende premiën:

Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen in de Steden, zoomede op Goederen in dezelve . . . . 1% 's jaars

Op gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig . 1¼% »

Suiker- en Koffij-Etablissementen.

Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machinerien, Gereedschappen, enz., daarin aanwezig. 1½%

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig . . 1⅞%

Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig 1¾%

Op Schepen, liggende op Reeden. . . . 1½%

E. MOORMANN & Co., te *Batavia*.
C. DAMNITZ & Co., te *Samarang*.
(1350) P. KERVEL & Co., te *Soerabaija*.

ALGEMEENE VERGADERING

van stemgeregtigde DEELHEBBERS in de **JAVASCHE BANK**, op *Dingsdag den 12 Mei aanstaande*, des voormiddags ten 10 ure, in het Lokaal der Bank, ter overweging van een ontwerp van veranderingen, bijvoegingen en wijzigingen der bepalingen voorkomende in het Vierde Hoofdstuk van het thans vigerend Octrooi en Reglement der Javasche Bank, welk ontwerp ter lezing ligt bij de Secretarie van het Hoofdbureau.

Namens President en Directeuren der Javasche Bank,

De Secretaris,

Batavia, den 27 April 1863. G. HOEVEN. (1546)

Gymnasium Willem III.

Aan het GYMNASIUM WILLEM III zal de betrekking van **ADMINISTRATEUR** in het begin van Mei e. k. openvallen.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen voor deze civiele landsbediening, waaraan eene maandelijksche bezoldiging van *twee honderd gulden*, het genot van vrije woning en kostelooze geneeskundige behandeling verbonden zijn, worden bij deze uitgenoodigd zich uiterlijk binnen veertien dagen bij het Collegie van Curatoren schriftelijk aan te melden, zullende bij gelijke geschiktheid die kandidaat de voorkeur hebben, die in staat en genegen zal zijn aan de leerlingen onderrigt te geven in het Italiaansch Boekhouden.

De Directeur van het Gymnasium voornoemd,

(1495) VAN SWIETEN.

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER

van

WOODBURY & PAGE,

op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.

GEZIGTEN en TYPEN van *Java*.

AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à *f* 2,— per stuk. (1488)

De Ondergeteekende maakt bekend, dat hij zich heden hier ter plaatse als *Koopman* en *Commissionair* gevestigd heeft, onder de firma

A. B. GOMES & Co.

(1490) A. B. GOMES.

Riouw, 22 October 1862.

Te Batavia wordt gevraagd:

Eene Europesche VROUW van middelbaren leeftijd, voorzien van goede getuigschriften ter adsistentie in eene groote huishouding.

(1527) Adres: Letter L. Bureau JAVA-BODE.

Een JONG PERSOON, Nederlander van geboorte, eenige uren des daags ter zijner beschikking hebbende, wenscht die te besteden tot het verrigten van KOPERWERK, het UITSCHRIJVEN VAN REKENINGEN, enz.

Adres, Brieven franko, onder letter W. Bureau *Java-Bode*. (1510)

Gevraagd:

Eene GOUVERNANTE, in staat om Onderwijs te geven in het *Hollandsch, Fransch* en *Engelsch*, alsmede op de Piano te geven.

Adres *Java-Bode* onder het nummer dezer advertentie. (1492)

Te Koop:

EEN OLIE-FABRIEK,

in de residentie Cheribon.

Te bevragen bij

(1508) VINCENT, HOFLAND & Co.

DE INSTELLING DER HYPOTHEEK-BANKEN.

Met regt trekt de bedrukte toestand, waarin handel, nijverheid en bijna alle middelen van bestaan alhier in Indië verkeeren, de algemeene aandacht. Wij zeggen *met regt*, want bestaat er iemand, die daarvan den invloed op het geheele maatschappelijk en individueel leven niet ondervindt? Getuigen daarvan niet de steeds hooger klimmende prijzen van bijna alle eerste levensbehoeften, en het steeds meer en meer stijgende cijfer der jaarlijksche huiselijke uitgaven? Een ieder erkent het betreurenswaardige van dien toestand, en velen houden zich bezig met het opsporen der daadzaken, die daartoe aanleiding gaven of nog geven. De een is na lang en rijp onderzoek geneigd hem als een noodzakelijk gevolg van dit, een ander weder van dat te beschouwen. De een meent dit, de ander dat te mogen en moeten voorstellen, om hulpe te verschaffen of aan den onhoudbaren toestand voor goed een einde te maken. Gaat men die voorgestelde middelen aandachtig na, dan doet zich het hoogst eigenaardig en merkwaardig, maar inderdaad ook niet geheel onverklaarbaar verschijnsel voor, dat in bijna alle de regering des lands, hetzij geheel, hetzij zijdelings betrokken is; dat terwijl door velen aan haar alle rampen verweten worden, aan den anderen kant ook weder velen een gunstig oog op haar gerigt houden, en van haar alles verwachten en hopen. Geen wonder! de Indische regering was ook tot heden toe hoofdgeïnteresseerde in de meest mogelijke takken van handel en bedrijf. Zij was koopman en planter, ondernemer van dit, monopoliehandelaar in weer andere dingen. Wie dus iets op genoemde terreinen wilde ondernemen moest eerst het gouvernement tot Co. hebben, die Co. toch bragt de kapitalen aan, die Co. had tevens een magtigen arm. Ofschoon nu de regering door tijd en omstandigheden meer en meer tot andere zienswijzen op het industriëel en handelsgebied begint te komen, zoo wordt van den kant der ondernemers — zegge der zoekers naar een Co. — aan eigen schuld, aan een volslagen gebrek aan zelfstandig leven en werken bijna niet gedacht. Men wil gaarne alles doen, alles ondernemen, mits slechts het initiatief door de regering genomen worde, mits men slechts van haar ondersteuning, geen morele, maar liefst materiëele, al is het met terzijdestelling of opoffering van belangen van anderen, ontvange. Is zij daartoe niet terstond geneigd, of voorkomt zij de wenschen zelfs niet; wil zij tot eene zelfstandige beproeving en ontwikkeling van eigen krachten aansporen, zoo wordt haar door velen eene laakbare onverschilligheid verweten, of wordt zij met andere verwijtingen als overstelpt. De feiten zijn van te algemeene bekendheid, dan dat het noodig zoude zijn die te vermelden, en dat opzettelijk met bewijzen te staven. Aan de noodzakelijkheid van het bestaan van een zelfstandig leven en werken, aan de alles overwinnende kracht daarvan, waardoor alleen iets onwankelbaar goeds kan tot stand komen en blijven bestaan, wordt maar helaas al te dikwerf weinig of geen geloof geslagen. Het is een treurig verschijnsel, maar het is aanwezig en moet zooveel mogelijk worden bekampt, totdat de tijd is aangebroken, waarin niemand er meer om denken zal der regering als Co. of geldschieter in zijne zaken te begeeren.

Het is derhalve ons doel niet in eene beoordeeling van al die aangewezen middelen te treden, neen, veel liever willen wij trachten dat zoo hoog noodzakelijk zelfstandig leven en werken op te wekken, door te trachten de algemeene aandacht te vestigen op een middel, bijna reeds overal elders in toepassing gebragt en waarvan reeds de schoonste en heerlijkste vruchten geplukt worden, maar dat hier ongetwijfeld wel *bekend*, echter niet algemeen *gekend* schijnt te zijn, waardoor dat leven en werken moet aangewakkerd worden en waarin het steeds een hechten steun zal vinden. Wij bedoelen die groote maatschappelijke kredietinstellingen, hier onder den naam van „Credit mobilier," daar onder dien van „Credit Agricole," elders weder onder dien van „Hypotheekbanken" bekend en werkende.

Men behoeft voorzeker geen diepen blik in het maatschappelijk leven in Nederlandsch-Indië geslagen te hebben, om niet reeds spoedig te bemerken, welke groote rol het krediet alhier speelt en op welke grondslagen het soms rust! Het volslagen gebrek aan genoegzaam kapitaal, benoodigd tot het onderhoud en de voortzetting van reeds bestaande, of voor het oprigten van nieuwe ondernemingen is algemeen erkend. Van daar dat de arbeid bij zoo vele fabrieken, die aan zoovele duizenden hun dagelijksch brood moet verschaffen, is moeten worden gestaakt, bij de onmogelijkheid om in de bestaande behoefte te voorzien. Kapitaal uit Nederland te ontbieden is voor ieder individu afzonderlijk hoogst moeijelijk, zoo niet geheel onmogelijk. Ook de regering heeft in den laatsten tijd geweigerd te hulpe te komen, en wij hopen dan nu maar, dat zij in die *algemeene* weigering zal blijven volharden. Er zit dus niets anders op dan zelven de handen aan den arbeid te slaan en die niet meer werkeloos in den schoot te laten rusten.

Niet alleen hier, ook elders heeft voor korteren of langeren tijd dezelfde toestand bestaan, maar ook daar heeft het menschelijk vernuft de middelen uitgevonden, om dien voortaan te voorkomen of daaraan voor goed een einde te maken. Aan ons is het daarvan ook mede de vruchten te genieten. Ziende dat het kapitaal, als de groote hefboom des maatschappelijken levens, een voornaam vereischte voor alle leven en ontwikkeling was, is men er op bedacht geweest, instellingen te scheppen, die aan de voortdurende aanvrage daarnaar, op voldoende en eene voor beide partijen voordeelige wijze konden voldoen.

Waaraan anders hebben zoo vele Europesche Staten, waaraan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika hunne reeds verbazing wekkende, maar nog steeds toenemende trap van beschaving en ontwikkeling te danken? Ook in het moederland heeft men, na vele moeiten, de voordeelen aan zoodanige instellingen voor de ontwikkeling van handel, landbouw en nijverheid verbonden, leeren inzien en begrijpen, en is er eindelijk een hypotheekbank tot stand gekomen. Wel bestaan er enkele inrigtingen van dezelfde soort reeds alhier, maar of hun aantal is te gering, of hun maatschappelijk kapitaal is van te weinig beteekenis, dan dat zij dat groote nut, hetwelk aan op grooteren voet ingerigte instellingen noodzakelijk eigen moet zijn, zouden kunnen aanbrengen.

Wij meenen, dat onder die instellingen de „Hypotheekbank," met het oog op de Indische toestanden, het beste geschikt is om ook hier te worden overgebragt, en ook hier de schoonste vruchten te geven. Haar nut, aard en werking is door den heer Mr. J. T. Buys in zijn reeds in 1861 verschenen werk: „*De Hypotheekbank, haar wezen en hare waarde*," in een duidelijk en helder daglicht geplaatst. Wij ontleenen daaraan het volgende: „De hypotheekbank is eene instelling, welke ten doel heeft aan de eigenaars van vaste goederen onder hypothecair verband geld voor te schieten op de voor het vast kapitaal in het algemeen en het grondkapitaal in het bijzonder alleen aannemelijke voorwaarde van aflossing bij annuiteiten, en welke dat doel tracht te verwezenlijken door de uitgifte van rentegevende en verhandelbare schuldbrieven, die de verkregen hypotheken tot onderpand hebben.

Tot den kapitalist zegt de hypotheekbank ongeveer het volgende: Met behulp van het geld dat mij geleend wordt, sluit ik leeningen; ik ga daarbij met de meest mogelijke omzigtigheid te werk, vooreerst uit eigenbelang en ten andere omdat de zeer strenge voorschriften van mijne reglementen het mij tot gebiedenden pligt maken. De hypothekaire schuldbekentenis, welke de leener mij in handen geeft, behoud ik intusschen onder mij, maar in plaats van deze geef ik u eene schuldbekentenis ten mijnen laste, die ik pandbrief noem, omdat de gesloten hypotheek de nakoming van mijne verpligting waarborgt. Eigenlijk geef ik dus in plaats van de eene hypothekaire akte, welke ik ontvang, een andere uit, maar eene, die al de voordeelen en al de gemakken oplevert aan staatsschuldbrieven eigen. Immers gij koopt mijn pandbrief, wanneer gij wilt, hetzij aan mijn kantoor, hetzij ter beurze, waar de prijs van mijne schuldbrieven, even als die van alle groote kredietinstellingen en nijverheidsondernemingen, dagelijks wordt aangeteekend; gij koopt, zooveel als gij wilt, want ik heb groote en kleine pandbrieven; gij leent zoolang als gij wilt, want mijne schuldbekentenis luidt des verkiezende aan toonder, en gij kunt die dus dagelijks ter beurze of in uwe nabuurschap van de hand zetten, op dezelfde wijze als gij ze hebt aangekocht; eindelijk gij trekt uwe rente met even weinig omslag als de schuldeischer van den staat; gij hebt slechts coupons te knippen, welke op den vervaldag ten mijnen kantore betaalbaar zijn, die — is eenmaal mijn krediet goed gevestigd — ook wel elders in betaling zullen worden aangenomen.

Tot den grondeigenaar zegt de bank: Gij verlangt vreemd kapitaal om uw land te verbeteren, maar drie redenen hielden u daarvan tot nog toe terug, de hooge rente, de aanzienlijke onkosten en de verpligting om de hoofdsom in betrekkelijk korten tijd terug te geven. Ik erken al het gewigt van die bedenkingen en daarom kom ik u thans eene hypothekaire leening aanbieden, waaraan al die bezwaren vreemd zijn. Vooreerst toch wil ik u leenen tegen eene rente, zoo matig als de omstandigheden het mij zullen veroorloven. Ik kan die gunstige bepaling maken, omdat ik door mijn gevestigd krediet zelf tegen lager rente geld opneem, dan gij zoudt kunnen bedingen. Welligt zal men mij in het vervolg nog minder huur vragen, en in dat geval zal ik ook u nog goedkooper helpen, want ik verlang niet meer interest dan ik zelf betalen moet.

Wat uw tweede bezwaar aangaat, namelijk het bedrag der ongelden, op de hypothekaire leening vallende, voorzoover die de zegel, registratie en hypotheekregten raakt, welke door den staat geheven worden, kan ik u natuurlijk er niet van ontheffen. Het meest komt echter den notaris of zaakwaarnemer ten goede voor aanwijzing van een geldschieter, en voor allerlei besognes of vakatiën, welker beteekenis u eerst op de rekening helder en duidelijk wordt. Welnu, van die kosten, voor zoover zij niet regtstreeks het opmaken van de hypothekaire akte raken, ontsla ik u geheel, zoo gij kunt goed vinden mij jaarlijks voor al mijne moeiten, zorgen en risiko een klein gedeelte van de geleende som uit te keeren, dat ik te gelijk met de rente zal invorderen.

Maar dit alles is voor u slechts bijzaak; uwe hoofdbedenking schuilt in de verpligting, om in een betrekkelijk kort tijdsbestek het geleende terug te geven. Ook die bedenking kan ik echter wegnemen; bepaal gij zelf den tijd van terugbetaling, en ik zal genoegen nemen met die bepaling; wilt gij over tien jaren, goed; wilt gij eerst na verloop van vijftig jaren, ik heb er volstrekt niets tegen. Eén beding intusschen: ik verlang dat de aflossing van de hoofdsom door jaarlijksche amortisatie zal plaats hebben, d. i. dat gij mij elk jaar buiten de rente en het bedrongen administratie loon nog een zekere som zult uitkeeren in korting op het geleende kapitaal, eene som welke natuurlijk kleiner wordt, naarmate uwe leening zich over een grooter getal jaren uitstrekt. Natuurlijk intusschen dat u altijd het regt verzekerd blijft, om wanneer gij wilt, in het 1e, 10e of 25e jaar na de leening dadelijk de geheele overblijvende schuld af te doen en daarmede aan de rentebetaling een einde te maken."

Ziet daar in het kort den aard en het wezen der hypotheekbank aangeduid; voor eene meer uitvoerige kennisname verwijzen wij naar het reeds vermelde werk. Kan zoowel de grondeigenaar als de kapitalist niet met de voorslagen der hypotheekbank genoegen nemen? Wie ziet niet terstond het groote nut, dat zij, met een genoegzaam kapitaal werkende, en door bekwame, eerlijke en voorzigtige mannen bestuurd, aan de nijverheid moet aanbrengen? Dit laatste is echter een voornaam vereischte, en is hier aan voldaan, dan zullen ook welligt de Nederlandsche kapitalen, waarvan er nu nog zoo vele ongebruikt liggen, weldra hier heen vloeijen, en zoodoende zal zij een dubbele weldaad kunnen verrigten. Geene en voor het gouvernement en voor derden nadeelige geldleeningen zullen dan meer noodig zijn, terwijl voor handel en nijverheid een nieuw tijdperk geopend zal worden, door het vermogen van zelfstandig te kunnen handelen en werken. Voorzeker zal ook deze nieuwe instelling alhier, gelijk met zoo vele anderen het geval is, met groote moeijelijkheden te worstelen hebben. Dat dit echter niemand ontmoedige, want: is haar krediet eenmaal gevestigd, en bij een goed voorzigtig bestuur kan dit niet lang achterwege blijven, dan zal zij algemeen gewaardeerd en ondersteund worden, gelijk overal elders plaats heeft. Voor het vestigen van eene zoodanige instelling is het, meenen wij, nu juist de geschikte tijd. Weldra toch, zooals wij hopen, zal Java eindelijk met een spoorwegnet begiftigd worden, waardoor verwijderde handelssteden met elkander verbonden, vruchtbare, doch nog ongebruikt liggende landerijen voor nieuwe handelsoperatiën geschikt gemaakt, en oude, doch afgelegene nijverheidsondernemingen met de overige handelswereld in een beter kontakt gebragt zullen worden. Groot zal alsdan de aanvrage naar beschikbaar kapitaal zijn, en gelukkig hem, die dan daaraan zal kunnen voldoen, in de eerste en voornaamste plaats voor eigen voordeel, maar ook ten voordeele van vele zijner natuurgenooten, die anders welligt gedwongen zouden zijn werkeloos te blijven, of aan hunne ondernemingsgeest niet naar verlangen zouden kunnen voldoen.

INGEZONDEN.

GAS.

In de *Taalgids* No. 4,1859, vonden wij onder de Woordafleidingen van Prof. M. de Vries, te Leiden, éène, die wij wel waardig oordeelen door middel van den *Java-Bode*, onder de oogen van het Indisch Publiek te worden gebragt. Immers, nu het gas zulk een helder(?) licht op onze wegen verspreidt; nu door den ijver van een paar onderwijzers de lieve jeugd een beter begrip heeft, ten minste *kan* hebben van die vloeistof, dan wij in onzen tijd van het opgaan van een vlieger, of van de kracht die het trekleer oefende op de straatsteenen; zoo mag de naam zelf van die vloeistof niet meer in het duister schuilen. Aan de hand dus van den geleerden Hoogleeraar nemen wij de vrijheid het belangstellend Publiek het volgende mede te deelen.

Men is het eens, dat de naam afkomstig is van den vermaarden Brusselschen chemicus J. B. van Helmont (†1644), den voorlooper der nieuwere scheikunde, die het eerst de aandacht vestigde op de luchtvormige vloeistoffen, van de gewone dampkringslucht verschillende. Nu is de vraag: hoe kwam van Helmont aan dien naam? Het ligt voor de hand om hier aan het Hoogd. *gäschen*, schuimen, *gähren*, gisten, en dus aan ons *gisten* zelf te denken, omdat zich juist bij gisting onderscheidene gassen ontwikkelen. Is dit door sommige schrijvers aangenomen, anderen daarentegen brengen het in verband met *geest*. Zóó bv. de Duitsche grammaticus J. C. Adelung, die heftig tegen van Helmont en den door hem gegeven naam uitvaart, en het wenschelijk acht, dat de Natuurkundigen een geschikter woord opsporen, dat minder naar de Alchymie riekt. Volgens hem, zou „die dweeper en Alchymist van de eerste soort" (van Helmont) dat barbaarsche woord aan het Hebreeuwsch ontleend hebben, zoo hij het niet veeleer — voegt Adelung er bij — aan het Hollandsche *geest* heeft ontleend; immers zijn leermeester en geestverwant, de bekende *Paracelsus*, noemde toch die fijne dampen spiritus sylvestres, *wilde geesten*.

Beide afleidingen vonden hare voorstanders; de eerste, onder anderen, in *Bilderdijk* (gas, van *garen*, gisten); de tweede, d. i. die van Adelung, in *Lavoisier*. „Gas zegt, deze, — en 't is niet onaardig te zien, hoe zelfs een beroemde Franschman zich niet weerhouden kan, met de Duitsche talen luchtig en kluchtig om te springen, — „Gas vient du mot hollandais *Ghoast*, „qui signifie *esprit*. Les Anglais expriment la même idée par „le mot *Ghost*, et les Allemands par le mot *Geist*, qui (— et „nunc risum teniatis, amici! —) se prononce *Gaistre*. Ces mots „ont trop de rapport avec celui de *Gas*, pour qu, on puisse „douter qu'il ne leur doive son origine."

Beide verklaringen worden door den Hoogleeraar voor een bloot verzinsel gehouden. Aan eene etymologie van het woord valt eigenlijk niet te denken. Het woord door van Helmont uitgedacht is niets anders dan, wat de Franschman noemt „un terme de pur caprice," een inval van het oogenblik. En willen wij weten wat hem bij die naamgeving voor den geest speelde, wat zijne keus juist tot den klank *gas* bepaalde, de schrijver laat ons niet verlegen:

Hunc spiritum (zegt hij) incognitum hactenus, novo nomine *gas* voco" — aan dezen tot dusverre onbekenden spiritus, heb ik der nieuwen naam van gas gegeven. En elders:

„Paradoxi licentia in nominis egestate', halitum illum *gas* „vocavi, non longe a *Chao* veterum secretum".—Eenigzins willekeurig heb ik, bij gebrek aan een naam, voor die luchtvormige vloeistof den naam *gas* verzonnen, omdat die niet zoo verre afweek van het *Chaos* der ouden. *Chaos, chas, gas,*— zietdaar dan het raadsel opgelost. Van Helmont heeft niets anders gedaan, dan den naam Chaos naar het Nederlandsch klankstelsel te wijzigen; en zoo ontstond dan, grillig-en willekeurig, de naam eener vloeistof, bestemd, om in latere eeuwen een zegen voor het menschdom te worden. Zóó werd uit den Chaos het licht geschapen.

Blijkt ons nu tevens de naauwe zamenhang van *gas* met *geest* en *gist*, dan mogen wij den ouden Chemicus het getuigenis niet onthouden, dat hij bij het ontwerpen van dien naam eene goede keuze heeft gedaan, en geleid is door een gelukkig instinkt.

De Hoogleeraar besluit zijn belangrijk artikel met het bespottelijke aan te toonen van de spelling *gaz*, daar het woord nu toch blijkt van Nederlandschen oorsprong te zijn. Verre van zich te storen aan den kieschkeurigen Adelung wenscht hij flinkweg *gassen* pl; *gassig* adj. en de werkwoorden *gassen, begassen, ontgassen, vergassen* in het leven te zien geroepen. Ook verlangt hij dringend den uitheemschen *gazometer* in den vaderlandschen *gasmeter* te zien herdoopt;— en staat er dan tevens een vaderlander op, die dien gasmeter zóó weet in te rigten, dat hij eene maat wordt, waarop men kan vertrouwen, dan achten wij ons ruimschoots beloond voor onze kleine excursie op taalkundig gebied.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Het koncert van eergisterenavond is ten algemeenen genoegen afgeloopen. De eenigste wanklank die vernomen werd, is geuit geworden door eene dame uit den eersten stand, die zich de vrijheid veroorloofde onder het spelen van Vieuxtemp's koncert overluid te lagchen. Wanneer de patriciërs zich zulke vrijheden veroorloven, wat moet het plebs dan doen?

(*Aangeboden*).

Onlangs hebben weder twee duellen plaats gehad onder de officieren. Het eene had te Meester Cornelis plaats, het ander te Weltevreden. Thans vernemen wij dat een der duellisten, die een gevaarlijke buikwond ontvangen had, is overleden. Dit is wèl treurig, ja wij noemen het afschuwelijk, dat dikwerf ter wille van eene kleinigheid, eene hersenschim *moorden* moeten worden gepleegd, en dit Wandalismus noemt men eerezaak! Is het dan in der daad eene *eerezaak* een geschil uit te maken op eene wijze, waardoor vrouwen en kinderen echtgenoot en vader verliezen, waardoor vader-of moederhart een doodsteek wordt toegebragt, waardoor de verloofde haar minnaar ten grave ziet dalen en — wat den overwinnaar in den heilloozen kamp eene levenslange wroeging bij zich moet doen omdragen, omdat hij ter wille van die hersenschim, die zoogenoemde *eer*, een natuurgenoot *moest* doen sneven of zelven zonder eer blijven!

Die gewoonte noemen wij vloekwaardig en als zoodanig dringen wij er ten sterkste op aan, dat door de bevoegde autoriteit maatregelen worden genomen, om die fatsoenlijke moorden voortaan onmogelijk te maken.

Den 16den April is van Makasser naar Java vertrokken de Ned. Bark *Henriette Gerardina Susanna*, gezagv. A. Sissingh. Deze bodem had een lading van 4000 pikols rijst van Soerabaija naar Makasser gebragt, doch kon ze door den lagen marktprijs aldaar niet verkoopen, zoodat hij ze weer naar Java terugvoert. De rijstprijzen, en détail, zijn op Makasser van *f* 17.— à *f* 18.— tot *f* 9.— à *f* 10.— de pikol teruggeg aan.

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 25 TOT 28 APRIL 1863.

MARINE-HOTEL. R. Baud, van Batavia. — Paling, van Buitenzorg.— Mevr. H. A. Blume en Echtgenoot, Doekzen, M. Hijmans, van Nederland.— G. Jansen, Lebret en Echtgenoot, F. en J. H. Lebret, van Samarang.— Pangeran Soerio Adiningrat, Raden Ario Soerio Adiningrat, van Madura.

HOTEL DES INDES. Bayer, Stieltjes, Teysman, Nagel, Kahle, Caspersz, Nije, van Samarang.— Knush, Schouw, Riesz en Echtg., van Buitenzorg.

HOTEL DER NEDERLANDEN. Court, Heldewier, van de Reedè.— W. Santveer, van Onrust. — Wed. van Trappé, en vier kinderen, van Rotterdam.

JAVA-HOTEL. C. A. Rombouts, E. B. Kielstra, N. A. Kannemans, van Holland. — A. Beekman en Echtgenoot, van Soerabaija. — Bowles, van Samarang.— J. W. H. Nuss, W. Bredemeyer, H. R. Giezen, van Rotterdam.— B. Ohlsen, van China. — Dekker, Maasdyk, van Tjilatjap. — P. van Drongelen, van Nederland.

Aangekomen en Vertrokken Passagiers.

VAN 25 TOT 28 APRIL 1863.

Met het Nederlandsch schip *Oceaan*, gezagvoerder C. J. Doekzen, de Heeren Notaris Busken Huet, Ambt. 1ste klasse Bergsma, off. Kielstra, Rambouts en Konnemans, van Amsterdam.

Met het Nederlandsch schip *Doggersbank*, gezagvoerder J. W. H. Nuss, Mevrouw de wed. van Trappe met vier kinderen en twee inl. bedienden, de Heeren P. van Drongelen, Echtgenoot en zeven kinderen, W. Bredemeyer, Staleman en Echtgenoot, van Rotterdam.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Batavia*, gezagv. G. A. Nije, de 1ste luitenants Ginger, du Cros en Bowles, de Heeren Hillebrandt, Stieltjes, Kahle, Nagel, Borel, Thieme, Jansen, Buss, Bedier, van den Biesen, Ros en familie, Caspersz, van Samarang.

Met het Ned. Ind. stooms. *Oenarang*, gezagv. H. Kramer, de Heeren van der Meulen, Bayer en zuster, Bosch, Bechman en Echtgenoot, Huyser, Echtgenoot en zes kinderen, Holland, Jacometti, Young, Broekman, Loust, van der Hoog, van Bloemen Waanders, van Below, van Arcken, Echtg. en drie kinderen, W. Suermondt en Echtgenoot, Reyss, Hymans, Riesz, Jansen, Bedier, benevens Z. M. troepen, van Samarang en Soerabaija.

Met het Nederlandsch schip *Galilei*, gezagvoerder B. A. van der Mey, de Ridmeester der O. I. kavallerie A. Koenen, benevens 127 onderofficieren en manschappen, naar Amsterdam.

Met het Ned. Ind. stooms. *Oenarang*, gezagv. H. Kramer, de 1ste luit. Oekerse, 2de luit. Blume, de Heeren, Baud, J. Zimmer, Echtg. en één kind, Becking, Echtg. en drie kinderen, London, Walter, Echtg. en twee kinderen, Cook en Echtgenoot, Misegaes en Echtgenoot, van Hall, Nederburgh, J. Doornik, Nagel en zoontje, Baron Sloet tot Oldruitenborgh, Harfum, Matzen, Bake en twee kinderen, Pietermaat, Caspersz, Parant, Beth, Nottenbohm, vier dames van Ransow, benevens Z. M. troepen, naar Samarang en Soerabaija.

Met het Ned. Ind. stooms. *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis, de Heer Beckman en Echtgenoot, Mevrouw Hernandez, naar Singapore.

Batavia. — In den morgen van den 28sten April jl. is Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal met gevolg van hier naar Buitenzorg vertrokken.

Celebes en Onderhoorigheden (Maart). — De gezondheidstoestand der bevolking was gunstiger dan in de vorige maand; de gevallen van koorts en buikziekte deden zich bijna overal aanmerkelijk minder voor; alleen op Saleijer heerschte de koorts nog zoo hevig, dat in de regentschappen Tanette en Batangmata in een tijdvak van 3 maanden op eene bevolking van 20,000 zielen 1,000 personen zijn overleden. In de afdeeling Bonthain kwamen ± 170 gevallen van natuurlijke pokken voor, waarvan slechts twee doodelijk waren. De weêrsgesteldheid was zeer afwisselend.

Op den 1sten April jl. is de gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, vergezeld van den sekretaris voor de inlandsche zaken, naar Saleijer en Boeton vertrokken, met het voornemen om ter laatstgenoemde plaats de door het gouvernement voor den sultan van Boeton bestemde gouden medaille aan dezen uit te reiken.

Van den vorst van Goa is 10den Maart jl. het berigt ontvangen, dat in zijn rijk de cholera is uitgebroken en reeds vele personen aan die ziekte zijn bezweken. De noodige me[illegible]enten tegen die ziekte zijn den vorst van bestuurswege [illegible]nden.

[illegible] afdeelingen Makasser, noorder- en zuider-distrikten was [illegible]king met den padi-aanplant bezig. In de afdeelingen [illegible]ba (oosterdistrikten) en Bonthain was de padi-oogst [illegible]stig uitgevallen. De rijst-prijzen bleven echter sta[illegible]ok de in de Afdeelingen Makasser, ooster-distrikten [illegible]n reeds afgeloopen oogst van djagong heeft over het [illegible]en gunstig resultaat opgeleverd. In de afdeeling Sa[illegible] de oogst van gierst en djagong bijzonder goed uit. [illegible] was niet zeer levendig.

[illegible]ava en elders kwamen te Makasser aan: ra-schepen [illegible]ederlandsche en 2 ra-schepen onder vreemde vlag, be[illegible]6 inlandsche vaartuigen en vertrokken van daar 10 ra[illegible] onder Nederlandsche, 2 ra-schepen onder vreemde vlag, [illegible]s 20 inlandsche vaartuigen. De binnenlandsche praauwen[illegible]s als volgt:

	Aangekomen.	Vertrokken.
Makaser . . .	15	37
Zuider-distrikten .	13	40
Balangnipa . . .	79	127
Boelekomba . .	12	16
Bonthain . . .	62	22
Saleijer . . .	64	77

Banda, (Maart). — De weêrsgesteldheid was gedurende deze maand over het algemeen onstuimig. De gezondheidstoestand was ter hoofdplaats gunstig. In het bannelings-hospitaal bevonden zich op ultimo Maart 257 lijders of 25 minder dan op ultimo Februarij jl.

De stand der kultures was gunstig. De notenpluk bedroeg in de maand Februarij jl. 4,945,221 pitten, welke hebben opgeleverd 12,611 pond foelie en kalkulatief 39,592 pond noten. In 's lands pakhuizen zijn geleverd op den 6den en 7den Maart jl. 12,611 pond foelie (produktie van Februarij) en 22,284 pond noten (produktie van November 1862). Naar Java zijn afgescheept op 2 Maart jl. 65 vaten foelie, 268 vaten noten en 5 kisten notenzeep. Ter verzending lagen op ultimo Maart gereed 52 vaten noten en 7 kisten notenzeep.

Met de op de Europesche wijze getuigde schepen werd in Maart voor een bedrag *f* 38,918,90 aan handels-artikelen ingevoerd en uitgevoerd voor een bedrag van *f* 4,435,50 aan zilveren munt en van *f* 980 aan handels-artikelen.

De invoer met inlandsche vaartuigen bestond uit katoenen lijnwaden, tabak, zout, rijst, enz. tot een bedrag van *f* 14,327,80, en de uitvoer uit katoenen lijnwaden, rijst, koperen-lila's enz. tot een bedrag van *f* 3,145 en uit zilveren munt tot een bedrag van *f* 12,010. Niettegenstaande de aanvoer van rijst aanzienlijk was, kostte de carga *f* 13 en de tafelrijst *f* 15 per pikol. Ook de sago was duur, kostende de 1000 koekjes *f* 18. Klappernoten waren in groote hoeveelheid voorhanden en golden de 100 stuks *f* 3 à *f* 4. Aardvruchten waren schaarsch en duur

(*Jav. Ct.*)

Samarang, 24 April. Maandag bragt de telegraaf ons de heugelijke tijding, dat door Zijne Majesteit de Spoorweg-Koncessie *Poolman* c. s. is geteekend.

Dat die blijde mare door Samarang's ingezetenen met luide toejuiching is begroet, wie kan het betwijfelen, die weet hoezeer de Spoorwegzaak voor onze plaats eene ware levenskwestie is, die weet hoezeer de handel te Samarang gebukt gaat onder de bezwaren, thans aan het goederen transport naar de Bovenlanden verbonden.

Nader hopen wij die koncessie meer in bijzonderheden te bespreken, — thans wijden wij die heugelijke bode slechts een blijde welkomst-groet. — Eere den Vorst, die zich niet laat influenceren door ijverzuchtige konkurrenten, al treden zij ook te voorschijn met de schoonste beloften en de meest grootsche plannen; maar die zelfstandig handelende, zich de liefde zijner Overzeesche kinderen waardig toont, door ook de uitvoering van het grootsche werk op te dragen aan hen, die het eerst de plannen daartoe ontwierpen. Eere den Minister, die door het teekenen van het Koninklijk besluit zijn naam verbindt aan het schoonste werk, dat tot bloei en welvaart van Midden-Java kan worden tot stand gebragt, en die zich daardoor de sympathie heeft verzekerd van allen die het wel met Java meenen! — maar eere vooral de wakkere mannen, die moeite noch kosten hebben ontzien, om plan en uitvoering te ontwerpen, en voor bezwaren noch moeijelijkheden zijn terug gedeinsd, om het grootsche doel te bereiken. De achting en erkentelijkheid hunner medeburgers mogen hun eene voldoening, — de algemeene medewerking bij het tot stand brengen der grootsche onderneming hunne belooning zijn.

— Zoo even vernemen wij dat door de Directie der Handelsvereeniging de volgende Cirkulaire wordt rondgezonden:

„HH. Leden worden uitgenoodigd deel te nemen aan een Fakkeltogt op morgenavond 25 dezer, om aan den Hoog EdG. Heer Resident van Samarang het verzoek te rigten, met de op morgen te vertrekken Mail aan onzen geëerbiedigden Koning Willem III, reeds voorloopig den innigen dank en groote vreugde van den Handel en alle Ingezetenen van Samarang kenbaar te maken, voor de bekrachtiging door Z. M. van de Spoorwegkoncessie naar de Vorstenlanden en Z. M. tevens te berigten dat door Samarangs Ingezetenen weldra een Dankadres Z. M. eerbiedigst zal worden aangeboden."

De Redaktie hiermede ten hoogste ingenomen, twijfelt niet, of aan deze optogt zal door alle Ingezetenen met geestdrift worden deelgenomen.

Solo, 20 April. Gisteren middag ontving de Resident een telegram van Z. Ex. den Gouverneur-Generaal, waarin Z. Ex. mededeelde dat het den Koning had behaagd, het besluit te nemen, waarbij de Spoorweg-koncessie van Samarang naar de Vorstenlanden, die door den Gouverneur-Generaal onder nadere goedkeuring was toegestaan, was ingewilligd en wel aan de Heeren Poolman c. s.

De Resident zond onmiddelijk dit berigt aan de ingezetenen en wenschte hun met dit heugelijk berigt geluk.

Naauwelijks was het donker, of reeds eenige ingezetenen gaven hunne vreugde over dit bewijs te kennen, door hunne huizen te illumineren.

Om negen uur des avonds verzamelde zich aan de Societeit de Harmonie een groot gedeelte der ingezetenen der stad en de landheeren die ter hoofdplaats waren, om aan den Resident eene serenade te brengen. De Resident ontving hen allen hartelijk.

Een der aanwezige landheeren bragt een toast uit op den Resident en bedankte ZEdGst. namens alle ingezetenen dezer Residentie voor het vele wat ZEdGst. er toe had bijgebragt, om hier een Spoorweg te verkrijgen.

De Resident bragt een toast aan Z. M. onzen geliefden Koning en den nieuwen Minister, die zoo ZEdGst. voorzeker vertrouwde, veel tot dit belangrijk besluit had bijgedragen.

Ik behoef u niet te zeggen, hoe iedereen met dit belangrijk besluit is ingenomen.

(*Sam. Adv. Bl.*)

Samarang, 24 April. Zooals wij reeds Maandag jl. per afzonderlijk gedrukt telegram vermeldden, is de heugelijke tijding gearriveerd van de bekrachtiging door Z. M. onzen geëerbiedigden koning van de door Z. Exc. den Gouverneur-Generaal voorwaardelijk verleende Spoorweg-koncessie aan de HH. Poolman cs. Naauw had dit berigt eenige bekendheid gekregen, of de algemeene vreugde hierover gaf zich te kennen door het uitsteken der vlaggen, die men reeds vroeg in den morgen van Maandag overal in de stad vrolijk zag wapperen.

Door de Handels-vereeniging werd mede nog dienzelfden dag eene algemeene vergadering gehouden, waarin werd besloten Zijne Majesteit een dankadres aan te bieden voor de in deze genomen gunstige beschikking, welk adres van af Donderdag den 30sten dezer tot en met Donderdag 7 Mei bij den uitgever dezer courant ter teekening zal liggen voor alle ingezetenen dezer stad, welke, naar wij ons overtuigd houden, met gretigheid zullen gebruik maken van deze gelegenheid om Z. M. hunne hulde en dank toe te brengen.

Nog vernemen wij, onder het afdrukken dezer, dat door de leden der Handels-vereeniging is besloten om morgen-avond ten 8 ure op de Aloon-Aloong bijeen te komen, om zich van daar in statigen optogt bij fakkellicht naar de woning van den geachten Resident dezer plaats te begeven, ten einde ZHEdG. te verzoeken met de op over-morgen vertrekkende mail Z. M. reeds voorloopig den innigen dank en groote vreugde van den Handel en alle ingezetenen dezer stad kenbaar te maken voor de verleende bekrachtiging.

Ons vertrouwen op den Koning is gebleken niet ongegrond te zijn geweest; ook de Staten-Generaal kunnen en zullen niet weigeren medetewerken om aan Indie betere kommunikatiemiddelen te geven, aan dat Indië, door welks opbrengsten zij zich in staat zagen gesteld zoo ruimschoots gelden toe te staan tot aanleg en verbetering van Spoor- en Waterwegen in het Vaderland, waar daaraan voorzeker minder behoefte bestaat dan in Indië. (*Sam. Ct.*)

Soerabaija, 22 April. De Schout bij Nacht, Bevelhebber der Zeemagt, is gisteren middag omstreeks drie uren alhier aangekomen, en in het residentie huis te Simpang afgestapt.

— Van de Arrakan en Siam rijst, gisteren door de H. M. op vendutie gebragt, is niets verkocht.

Er schijnt nu geen gebrek meer te bestaan aan dat voedsel.

(*Soer. Ct.*)

Makasser, 17 Maart. Het Holl. Schip *Pertinax*, Kapt. W. E. Hageman, 24 October ll., van hier met eene lading stukgoederen voor Amoy vertrokken, is volgens eene voorloopige verklaring van hier aangekomen Chinesche passagiers, die naar Amoy vertrokken waren, 100 dagen na vertrek alhier in de omstreken van Papoea in twee booten door den Kapitein, diens vrouw, de equipage en voornoemde Chinesche passagiers in zinkenden toestand verlaten.

Het schip had op de klippen gestooten en was dien tengevolge spoedig beginnen te zinken. De Chinesche passagiers zijn op een eilandje bij Ternate aangekomen; — waar de andere boot gebleven is, weten die lieden niet te zeggen, daar de booten elkaar spoedig uit het gezigt verloren.

(*Mak. N. en Adv. Bl.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den adsistent-resident van Sapoeroea en Haroekoe (Moluksche eilanden) A. P. van Leeuwen.

Benoemd:

Tot algemeenen ontvanger van 's lands kas te Soerabaija, de ambtenaar op non-aktiviteit J. H. van Meerten, laatstelijk pakhuismeester te Tjikao (Preanger-Regentschappen), onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Erkend:

Krachtens magtiging des Konings, de heer J. M. Jacobson, als konsul van Pruissen te Samarang.

Vergund:

De uitoefening van het beroep van landmeter, aan den ambtenaar ter beschikking van den resident van Madioen K. W. H. Ligtvoet.

De uitoefening van het beroep van landmeter aan P. Beijnon, waarnemend adjunkt gezworen landmeter te Soerabaija.

Voorloopig belast:

Met de waarneming der betrekking van adsistent-resident van Sintang (Wester-afdeeling van Borneo), de kontroleur der eerste klasse bij het binnenlandsch bestuur ter Westkust van Borneo E. K. A. de Neve.

Gesteld:

Ter beschikking van den prokureur-generaal bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, tevens advokaat-fiskaal voor de land- en zeemagt aldaar, de benoemde ambtenaar van de eerste klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië mr. W. F. de Vogel.

Magtiging verleend:

Tot het uitreiken aan den op verzoek eervol ontslagen dirigerend officier van gezondheid der tweede klasse F. C. Schmitt, medicinæ et chirurgiæ doctor, van eene akte van toelating tot het uitoefenen van de genees- en heelkundige praktijk te Soerakarta.

Schutterijen. enz.

BIJ DE KOMPAGNIE EUROPESCHE SCHUTTERIJ TE PADANG.

Benoemd:

Tot kapitein-kommandant, de eerste luitenant Th. B. In'tveld, van het korps.

Militair Departement.

Benoemd:

Tot adjudant bij het 14de bataillon infanterie, de eerste luitenant H. A. Harms, van het garnizoens-bataillon van Banka.

Overgeplaatst:

Bij het 15de bataillon infanterie, de majoor H. W. van Oijen, van het 17de bataillon.

Bij het 17de bataillon infanterie (Fort de Kock), de majoor C. J. Riesz, van het 15de bataillon.

BIJ HET LEGIOEN VAN DEN PANGERAN ADHIPATI ARIO MANGKOE NEGORO.

Bij den Staf.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, de luitenant-kolonel, tweede kommandant radhen mas Ario Djaja Ningrat, met vergunning om de aan dien rang verbondene uniform te blijven dragen.

Benoemd:

Tot luitenant-kolonel, tweeden kommandant, de majoor der infanterie pangeran Ario Gondo Koesoemo.

Verleend:

De titulaire rang van luitenant-kolonel, aan den majoor-adjudant pangeran Ario Soerjo di Ningrat.

BIJ DE INFANTERIE.

Bevorderd:

Tot majoor, de kapitein van dat wapen pangeran Ario Gondo Sepoetro.

Marine Departement.

Benoemd:

Tot gezaghebber bij de dienst der gouvernements marine H. Bloemink, met bepaling, dat hij voorloopig zal kontinueren in zijne betrekking van gezaghebber van het stoomvaartuig *Bennett*.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

Men verneemt, dat de Raad van State verschillende bezwaren heeft kenbaar gemaakt tegen het wetsontwerp op de Indische komptabiliteit en tegen dat tot herziening der wet op het personeel.

— Men verzekert, dat de kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente te Leiden besloten heeft voortaan weder bij de openbare godsdienstoefeningen toetelaten de inzameling bij een tweede zakje, ten voordeele van de kerkelijke fondsen, door de leden der zoogenaamde nieuwe gemeente-kommisie, waarvan de opbrengst zou moeten aanvullen wat nog ontbrak aan de beproefde inschrijving tot het vinden der jaarlijksche bijdragen van *f* 200 aan ieder der predikanten, waarvan het bedrag tot niet hooger dan *f* 900 zou geklommen zijn, uithoofde de meeste gemeenteleden zich onder de bestaande omstandigheden daaraan onttrokken. Er schijnt voorts sprake te zijn, om ten behoeve der kerkelijke fondsen, onder beheer der nieuwe gemeente-kommissie, eene leening te doen uit de diakoniekas, waartoe art. 22 van het synodaal-reglement voor de diakonie aanleiding geeft, dat de kerkeraad bevoegd verklaart diakenen te vergunnen het batig saldo der rekening tegen behoorlijke renten aan de plaatselijke kerkekas ter leen te geven.

— Den 4den dezer, des avonds ten 7 ure, heeft men hier te lande vrij algemeen een prachtig natuurverschijnsel waargenomen. Het was een schitterend licht, van een bol of kern uitgaande en den geheelen horizon verlichtende, alsof plotseling de zon ware opgegaan. Men vermoedt dat hier of daar meteoorsteenen zullen gevallen zijn. Te Breda, en andere ver uit elkander liggende plaatsen, wil men opgemerkt hebben, dat de bol uiteensprong, waarop een slag volgde als die des donders, welke ramen en deuren deed dreunen. Ook te 's Hertogenbosch heeft men dit geluid gehoord, en daar en elders deed het aan eene aardschudding of aan het springen van een kruidmagazijn denken.

— De keizerlijke Leopoldino Carolinische akademie der natuuronderzoekers, waarvan sedert den aanvang dezes jaars prof. Carus te Dresden voorzitter is, heeft den 23sten Februarij jl. den heer dr. J. van der Hoeven te Rotterdam tot haar medelid benoemd.

— Uit Alexandrië wordt van den 3den dezer geseind, dat het stoomschip *le Jourdain*, behoorende aan de *Messageries Impériales*, op de reede van Beirouth schipbreuk heeft geleden. Het schip is uit elkander geslagen. De passagiers, het edel metaal en de mail zijn gered. Een gedeelte der lading is verloren.

— De minister van finantien heeft bekend gemaakt dat met wijziging in zoo verre van het berigt, geplaatst in de *Nederlandsche Staats-Courant* van 23 November ll., omtrent de verzending van brieven met de landmail naar Nederlandsch-Indie via Marseille, nader ter kennis der belanghebbenden wordt gebragt, dat de aanwijzing *met de Fransche pakketboot* niet langer vereischt wordt op het adres der brieven, welke men met dat middel wenscht te doen verzenden. Voortaan worden alle brieven, bestemd voor Nederlandsch-Indie, *met de eerst vertrekkende landmail*, nadat zij op de post bezorgd zijn, verzonden, uitgenomen alleen de zoodanige, waarop eene andere gelegenheid bepaaldelijk is aangeduid, welke aanwijzing in dat geval zal gevolgd worden.

— Dezer dagen heeft het koninklijk instituut voor de taal-, land-en volkenkunde van Ned. Indie betrekkingen aangeknoopt met het departement van kolonien, benevens met onderscheidene wetenschappelijke genootschappen, hier en in Nederlandsch-Indie gevestigd. Die betrekkingen hebben ten doel meer bekend te worden met hetgeen tot de vakken behoort, waarover zich de werkkring van het instituut uitstrekt, en waaronder de geschiedenis der kolonien eene voorname plaats bekleedt.

— Van de korpsen kavallerie en artillerie zijn een aantal manschappen bij het koloniaal werf-depôt à la suite geplaatst, die met eene vrijwillige verbindtenis voor zes jaren bij het leger in Oost-Indie zijn overgeplaatst, onder genot der daarvoor bepaalde gratifikatie van *f* 150.

— Uit het verslag wegens den toestand over de West-Indische bezittingen in 1860 blijkt, dat Suriname op het einde van dat jaar telde eene bevolking van 54,017 zielen, waarvan 16,016 vrijen en 37,100 niet vrijen. Er werden in dat jaar gemanumitteerd 253 slaven. Het getal plantages beliep 248, waarvan 87 suikerplantages; dat der akkers van al de gekoncessionneerde gronden 370,600, waarvan 123,472 bepolderd land en 43,667 in kultuur. Er werden o. a. verkregen ruim 34 millioen Amsterdamsche ponden suiker, 182,947 gallons rum, 1,265,305 id. melasse 339,512 Amst. ponden koffij, 543,735 kakao, 617,643 katoen enz.

De algemeene invoer bedroeg ruim 3 millioen gulden, de algemeene uitvoer ruim 4½ millioen gulden, beide meer dan in 1859.

Het gezamenlijk bedrag der inkomsten beliep in het dienstjaar, eindigende 30 Junij 1861 *f* 1,070,679; dat der uitgaven *f* 1,182,576. De inkomsten waren eenigzins boven, de uitgaven niet onaanzienlijk beneden de raming.

Als eene bijdrage tot de konsumtie van sterken drank te Utrecht verneemt men, dat gedurende 1862 als opbrengst der stedelijke belasting op het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd meer dan *f* 117,000 in de stedelijke kas is ontvangen, waarvan reeds afgetrokken is het naar buiten de gemeente vervoerde gedistilleerd, waarvoor restitutie van belasting is gegeven.

ENGELAND.

Men zal zich herinneren dat de voormalige eigenaar van de *Morning Chronicle* de heeren de Persigny en Billault een proces heeft aangedaan wegens het niet nakomen hunner verbindtenissen jegens dat blad, hetwelk zich verbonden had tegen eene som gelds tot het publiceren van artikelen ten gunste der Fransche regering. Eenige nadere bijzonderheden zijn thans omtrent die zaak bekend geworden; bijzonderheden die de aandacht overwaard zijn. Wat den advokaat Glover, den voormaligen eigenaar van genoemd blad aangaat, deze is zijne verbindtenis zoo strikt en naauwkeurig nagekomen, dat hij zich de algemeene verontwaardiging van het Engelsche publiek op den hals haalde en zijn blad in den strijd voor het Fransche gouvernement bezweek. Het was dus zeer natuurlijk, dat hij eene regterlijke vervolging tegen de Fransche ministers instelde en hen tot de nakoming hunner overeenkomst zocht te dwingen. In December jl. werd de zaak voor de *Queen's Bench* behandeld, alwaar de gedaagden de schuld ontkenden. Vervolgens werd op verzoek van den graaf de Persigny door de regtbank eene kommissie benoemd, die de zaak te Parijs zou gaan onderzoeken en hierover verslag zou uitbrengen. De raadslieden der Fransche ministers, in plaats van de officiële autorisatie, waarop de kommissie moest handelen, naar Parijs te zenden, hielden die moedwillig achterwege, ten einde tijd te winnen. Het gevolg was dat de kommissie, die reeds in December was benoemd, tot nog toe werkeloos is gebleven, terwijl graaf de Persigny op nieuw van de Engelsche regtbank verlof heeft weten te bekomen, om het uitbrengen van het rapport tot 30 April a. s. uit te stellen. De eischer nu kwam voor eenige dagen tegen dat uitstel voor de regtbank op en verzocht dat het proces onmiddelijk in Engeland zou worden voortgezet. In de beëedigde verklaring, die hij bij deze gelegenheid aflegde, kwamen zeer zonderlinge feiten aan het licht, die buitengemeen veel sensatie te weeg bragten en het publiek verontwaardiging tegen het Fransche gouvernement inboezemden. Het blijkt namelijk dat advokaat Glover, zoodra de kommissie te Parijs was benoemd, zich derwaarts begaf, voorzien van een aantal dokumenten, ten einde daarmede het regtmatige zijner aanspraken te ondersteunen. Hij bleef zes weken te Parijs, doch niettegenstaande de meest ijverige pogingen en het maken van groote kosten, mogt het hem niet gelukken de kommissie tot onderzoek der zaak te bewegen, aangezien zij niet in het bezit der officieele autorisatie was. Dit was evenwel nog niets; doch ongeveer veertien dagen na zijne aankomst te Parijs werd hij onverwacht en onder een nietig voorwendsel door drie policieagenten, waaronder een van de geheime agenten van graaf de Persigny, gearresteerd, door hen op eene schandelijke wijze van zijn hôtel over de straat getransporteerd, zelfs mishandeld en vervolgens naar een policie-bureau gevoerd, waar hij in eene koude en akelige cel werd geworpen. Te vergeefs verzocht hij de agenten iemand naar de Engelsche ambassade te zijner bescherming te mogen zenden; zij dreven den spot met hem en hielden hem eenige uren opgesloten. Eindelijk werd hij voor den kommissaris van policie gebragt, die hem in vrijheid stelde en hem waarschuwde zeer voorzigtig te Parijs te zijn en te zorgen dat hij niet ten tweeden male in zijne handen kwam. Glover verklaarde overtuigd te zijn, dat graaf de Persigny hem moedwillig die schandelijke behandeling deed ondergaan, ten einde zich te wreken over het openbaar maken der zaak. Een ander belangrijk feit dat bij die gelegenheid ook aan het licht kwam, was dat het parlementslid baron Lionel Rothschild zich als agent van de Persigny heeft laten gebruiken. Advokaat Glover zeide althans in zijn verklaring, dat in 1856 de baron en de heer Whiellie van het bankiershuis Charles Deraux in dadelijke betrekking met de Persigny stonden, en dat deze de diensten van de *Morning Chronicle* ten behoeve van Frankrijk wenschten te verzekeren. Het verzoek van den eischer om onmiddelijk met het proces in Engeland voort te gaan is nog niet toegestaan, doch zal binnen eenige dagen in nadere overweging worden genomen.

FRANKRIJK.

De heer Bedford Pim, een hoofdofficier van de britsche marine, heeft den 2 dezer audientie bij keizer Napoleon gehad. Hij werd door dezen zeer goed ontvangen, en er volgde een belangrijk gesprek over Pims plan om door het grondgebied van Nicaragua eene gemeenschap tusschen den Oceaan en de Stille Zuidzee aan te leggen. Pim heeft daarover een boek geschreven en bood den keizer een exemplaar daarvan aan. Napoleon nam het aan, zeide dat hij veel belang in het onderwerp stelde, en voegde er bij dat hij volgaarne de uitvoering van dat plan zoo veel mogelijk zou ondersteunen, en het oprigten eener engelsch-fransche maatschappij, welke die groote zaak voor den wereldhandel met het oog op de belangen van geheel Europa zou uitvoeren, ten hoogste goedkeurde. De keizer deed kapitein Pim het aanbod, hem met eenige van Frankrijks voornaamste kapitalisten in aanraking te brengen, en gaf hem dadelijk een brief aan het hoofd eener welbekende fransche maatschappij. Het was duidelijk te zien dat de keizer met het onderwerp volkomen bekend was. Hij besprak met Pim al de bijzonderheden, en scheen voornamelijk het nadeelige te begrijpen van het strikte monopolie, hetwelk de Noord-Amerikanen op de landengte te Panama bij den doorvoer uitoefenen. In 1847 heeft de keizer, toen nog eenvoudig prins Lodewijk Napoleon, een vlugschrift gesteld en in druk uitgegeven over den nicaraguaschen weg; het is sedert in de uitgave zijner werken opgenomen. In 1840, toen hij op het slot te Ham gevangen zat, was zijne aandacht op dat plan gevestigd, daar hem namens de regering van Nicaragua, door haren gezant bij het fransche hof, voorgesteld was het maken van het ontworpen kanaal uitsluitend op zich te nemen. Gedurende het onderhoud met kapitein Pim, hetwelk ruim een half uur aanhield, bezag de keizer de planteekeningen en kaarten in het hem aangeboden boekwerk. Kortom, die engelsche officier is, zoo besluit de *Times* deze mededeeling, door den keizer uiterst heusch ontvangen.

BIJVOEGSEL
VAN DEN
JAVA-BODE
van Woensdag 29 April 1863, N°. 34.

Parijs, 5 Maart. Er is den keizer een verzoekschrift ten gunste van Polen aangeboden. Dit stuk eindigt aldus: „Frankrijk is naar Italië gegaan om een volk te bevrijden. Polen is insgelijks onze broeder. Wanneer wij die verschrikkelijke tooneelen van verre gadeslaan, wanneer wij alle onverschrokkenen den strijd en de dood te gemoet zien snellen, zonder wapenen en zonder hulp, alleen door het gevoel van vaderlandsliefde bezield, en aan den anderen kant den vijand, die overal zijne schreden door brandstichting en plundering, door moord van vrouwen en grijsaards, kenmerkt, dan roepen wij ons zelven toe, dat er eene vergeldende regtvaardigheid bestaat en dat Frankrijk geroepen is om in haar naam de stem te verheffen. Gij, sire, vertegenwoordigt Frankrijk; laat zijne stem vernemen, en gij kunt u verzekerd houden aan het volksgevoel onzer natie te beantwoorden en in ons de ondersteuning te vinden van harten, die altijd voor de regtvaardige zaken kloppen".

— Van Thiers, geschiedenis van het konsulaat en het keizerrijk, is de eerste uitgave van 60,000 exemplaren bijna geheel verkocht; er zal eene tweede worden ter perse gelegd.

— De heer Fould begeeft zich naar de Pyreneën, om zich voor een tijd lang en misschien wel voor altijd aan de staatszorgen te onttrekken. Hij gevoeld zich door de Mexikaansche expeditie zeer in het naauw gedreven.

— De *Presse* berekent, dat Algerië tot heden aan kapitaal en interest reeds 4 milliarden 632-484,000 fr. aan Frankrijk kost.

DUITSCHLAND.

Men verzekerde dezer dagen dat de heer von Bismarck zijne demissie genomen heeft, doch dat die niet kon aangenomen worden, omdat geen nieuw ministerie denkbaar is, zonder uitgebreide koncessiën in de militaire kwestie.

— Den 24 Februarij heeft het kollegie, vertegenwoordigende den handelsstand te Berlijn, eene bijeenkomst gehouden en daarin besloten, om de bezwaren van den handel tegen de veelbesproken konventie in een adres aan de regering kenbaar te maken. Eene dergelijke memorie is reeds gisteren uit Stettin aan de regering verzonden. In laatstgenoemd dokument worden de gevaren uiteen gezet, welke uit deze overeenkomst voor den Pruissischen handel kunnen en moeten voortvloeijen; ook uit Breslau en Posen wordt zulk een protest verwacht.

In een op 26 Febr. gehouden ministerraad hebben de heeren Eulenberg en Mühler zich tegen de konventie met Rusland verklaard.

Ook onder de volksklasse wordt de ontevredenheid te Berlijn al grooter en grooter. Zij openbaart zich nu ook in talrijke vergaderingen, waar politieke vraagstukken bijna in het openbaar worden besproken. In *Kroll's Garten* hebben o. a. dergelijke vergaderingen plaats; de policie woont die bij en wanneer de rapporten, die zij opmaakt, naauwkeurig zijn, dan moet men in de hoogere kringen wel tot de overtuiging komen, dat de denkbeelden van het volk eene belangrijke wijziging in liberalen zin hebben ondergaan.

RUSLAND.

Over de sterkte van het Russische leger in Polen wordt het volgende gemeld: Op dit oogenblik zijn in alle oud-Poolsche provinciën van Rusland 10 divisiën, uitmakende 150,000 man verdeeld; er worden spoedig nog 10,000 man verwacht. Verdeeld over zulk een uitgestrekt terrein blijft dit echter altijd nog eene geringe magt. In kongres-Polen staan 80,000 man, waarvan er 30,000 te Warschau moeten blijven. Voor de vijf vestingen namelijk, de citadel van Warschau, Modlin, Brzesc-Litewski, Iwanogrod en Zamose zijn 25,000 man noodig; voor de eigenlijke armee blijven dus slechts 25,000 man over. In Litthauen staan 50,000 man; in dit uitgestrekte land, bijna zoo groot als Hongarije, heeft men echter, nadat de opstand daar wortel heeft geschoten, een veel grooter leger noodig. Reeds de steden Wilna, Grodno, Vialystok, Kowno, Dunaburg, Polock, Witebsk, Mohilew, Bobrujsk, Minsk, Pinsk, Riga, Mitau, Nowogrodeck, enz. absorberen bijna de geheele krijgsmagt. Voor Podolie, Volhynie en de Ukraine blijven er slechts 20,000 man over. Ook deze laatste provincien vormen een uitgestrekt terrein, waarvan weder de steden Kiew, Zytomierz, Berdijerow, Human en Kamienice-Podolski bijna het geheele leger vorderen. Hieruit blijkt dus wel duidelijk, dat de tegenwoordige Russische strijdmagt naauwelijks voldoende is, om den opstand te onderdrukken.

CHINA.

Eene scène op de Yangtsze Rivier.
Gewelddadige aanranding.

In ons nommer van den 14den Maart j.l. maakten wij melding van een schot, dat er gelost was op een ambtenaar aan het kantoor van in- en uitgaande regten te I-tjing. Sedert dien tijd hebben wij nadere bijzonderheden aangaande die zaak vernomen. 't Blijkt namelijk dat de ambtenaar, Bruckner genaamd, aan boord kwam van de Fransche logger *Prince Eugène*, en den gezagvoerder, een Franschman van Iersche afkomst, waarschuwde tegen smokkelarij. 't Kwam tot woorden, en zonder eene voorafgaande waarschuwing trachtte de gezagvoerder den ambtenaar het licht uit te blazen; en hoewel hij daarin niet slaagde, bragt hij hem toch eene belangrijke wonde toe. Hiermede niet te vreden, sleepte hij hem naar het groote luik, en wijl men daar aan het laden was, gaf hij hem een schop met een franschen vloek achterna; (want hoewel de kerel zeker een Ier is, wil hij door zijn gekakel voor een Franschman doorgaan.) Nog onvoldaan, tilde hij zijn slagtoffer, toen het poging deed om te ontsnappen, op bij de beenen, en hield hem zóó totdat hij buiten kennis raakte. Toen de stuurman kwam om den mishandelde wat water te geven, bond hij zonder aarzelen deze de handen op den rug. Hoe lang Bruckner in hangenden toestand bleef, hebben wij niet vernomen, maar wij hebben vergeten te melden, dat het hem haast gelukt was te ontsnappen in een ligter die langs zij lag, waarin hij werd gezien door den gezagvoerder, die daarop om zijn geweer riep, en een paar schoten op hem loste, waardoor Bruckner twee keer gewond werd.

Hij overleefde dit alles, en bevond zich in de logger op de hoogte van Nankin, toen een Britsche schoener daar digt bij ten anker kwam en kort daarop een konvooiboot, waarvan een Engelschman, vroeger tolbeambte te Kanton, gezagvoerder was. Deze wakkere man, hoorende wat er gebeurd was, en dat onze Ier-Franschman plan had, om Bruckner als spion aan de rebellen over te leveren, ontwierp en volvoerde het volgende plan. Voorzien van een paar handboeijen ging hij aan boord van de *Prince Eugène* en verzocht den gezagvoerder hem een revolver te verkoopen, dien hij in zijn gordel droeg. Terwijl hij het wapen bezag, trok hij er behendig de dopjes af; en toen hij, gelijk was afgesproken, den gezagvoerder en de stuurman van de schoener aan boord hoorde komen, greep hij den Ier aan, en nog voor dat deze zijn pistool had kunnen overhalen, had hij reeds een der handboeijen aan. Merkende dat zijn pistool weigerde, vatte de bastaard-Ier de hand van zijn bestrijder tusschen zijne tanden en beet hem tot op het been. De stuurman kwam het eerst de kajuit binnen, en ziende wat er gaande was, wilde hij zijn pistool lossen op den Franschen gezagvoerder, die onder lag, doch zijn hand werd afgewend door den held van het drama, die geen lust had eene noodelooze bloedvergieting op zijne verantwoording te nemen. Het pistool ging af, en het schot verbrijzelde een vinger van den anderen gezagvoerder, juist toen hij de kajuits trap afkwam. De Ier intusschen werd gekneveld naar Shanghae gebragt, door de Fransche autoriteiten verhoord, en, zooals gezegd is, veroordeeld tot twintig jaren gevangenisstraf. De *Prince Eugène* is gekonfiskeerd, en de Franschman, voor wiens rekening de logger voer, werd zwaar beboet.

Als eene belooning voor hun edel gedrag, heeft de heer Fitzroy, kommissaris der in- en uitgaande regten, den mannen door wier toedoen Bruckner gered is, 600 Thails ter belooning geschonken, en als de *Prince Eugène* verkocht is, zullen zij een deel genieten van de opbrengst. Bruckner, die hier in het Militaire Hospitaal ligt, is aan de beterende hand.

(*China Trade Report.*)

VERSLAG
VAN DE
NEDERLANDSCH-INDISCHE MAATSCHAPPIJ VAN NIJVERHEID EN LANDBOUW,
over het 9de maatschappelijke jaar, aanvangende den 1sten Januarij en eindigende den 31sten December 1862,

Voorgedragen in de algemeene vergadering der Maatschappij, op Zaturdag den 25sten April jl.

Inleiding.

De Nederlandsch-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw mogt het 9de jaar van haar bestaan onder nagenoeg dezelfde omstandigheden als het daaraan voorafgaande doorbrengen.

Wel nam zij in bloei niet belangrijk toe, maar zij ging ook niet achteruit en over het algemeen kan men zeggen, dat zij haar vroeger standpunt bleef innemen.

Bestuur.

Ten gevolge van eene langdurige afwezigheid van den president, den heer de Bruijn, veroorzaakt door ambtelijke pligten, hield het bestuur drie zijner negen vergaderingen onder de leiding van den vice-president, den heer Steenstra Toussaint.

Als thesaurier, bibliothecaris en redacteur van het tijdschrift bleven werkzaam de heeren van den Berg en de Bruyn Kops.

Tot aan de maand Junij nam de heer van der Chijs de betrekking van secretaris waar, toen hij definitief vervangen werd door het in de aatste algemeene vergadering nieuw gekozen bestuurslid, den heer Edw. Heyning.

Om verschillende redenen verloor het bestuur in het afgeloopen jaar twee zijner leden, de heeren Heckler en Drossaers.

In de algemeene vergadering, gehouden op den 17den April 1862, zag daarentegen het bestuur zijn leden-tal aanvullen door de benoeming tot dirigerend lid van de heeren H. J. Lion en Edw. Heyning, zoodat het bestuur in de laatste helft van 1862 bestond uit de heeren: H. de Bruijn, president, dr. A. J. D. Steenstra Toussaint, vice-president, N. P. van den Berg, thesaurier, G. F. de Bruyn Kops, bibliothecaris en redacteur van het tijdschrift, E. Heyning secretaris, mr. W. H. du Cloux, mr. H. D. Levyssohn Norman, P. Diard, G. A. de Lange, H. M. van Dorp, E. Chaulan, A. Scharlée, H. J. Lion, C. Vriesendorp, E. Francis en mr. J. A. van der Chijs.

Het bestuur gevoelde meermalen het gemis van een voldoend aantal specialiteiten in zijn midden. Vooral op landbouwkundig gebied moest het meermalen buiten af raaden inlichting vragen, — iets, dat trouwens zeer natuurlijk is, wanneer men in het oog houdt, dat uit den aard der zaak de bestuursleden ter hoofdplaats Batavia moeten woonachtig zijn en aldaar slechts weinige of in het geheel geene effectief landbouwkundigen worden aangetroffen. Het bestuur hoopt echter, dat in deze vergadering zijn leden-tal met eenige bekwame specialiteiten versterkt zal worden, aan welke het groote behoefte heeft.

Zulks neemt evenwel in het minst niet weg, dat het bestuur den meesten prijs blijft stellen op de medewerking van de gewone leden en van anderen, niet-leden, en dat het dankbaar de hulp erkent, welke het gedurende het jaar 1862 van die zijde weder in ruime mate heeft mogen ondervinden.

Door zamenwerking toch alleen kan de maatschappij het doel, dat zij zich gesteld heeft, bereiken.

Leden.

Het aantal gewone en corresponderende leden der maatschappij bedroeg op ultimo 1862 237, derhalve 6 *meer* dan op denzelfden datum in 1861.

Het aantal eere-leden werd in 1862 met drie vermeerderd, namelijk met de heeren G. F. Uhlenbeck, oud-president, P. J. Maier, oud-vice-president en D. F. A. Bauduin, oud-thesaurier der maatschappij.

Werkzaamheden.

De werkzaamheden van het bestuur waren weder, evenals vroeger, vele en veelsoortige.

Zijne betrekkingen met het gouvernement bleven vrij talrijk en getuigden van den voortdurend welwillenden zin daarvan jegens de maatschappij.

Behalve dat het gouvernement eenige officiële stukken, waarover nader, voor het tijdschrift afstond, behaagde het aan Z. E. den Gouverneur-Generaal de aanvraag van het bestuur om de bij het gouvernement berustende handleidingen voor verschillende kultures, ten einde die door den druk algemeen bekend te maken, bij den Directeur der kultures gunstig te ondersteunen. Maar, hoezeer het bestuur die aanvrage herhaalde, heeft toch de Directie der kultures tot heden aan het verlangen van Z. E. in deze geen gehoor gegeven. De maatschappij heeft dan ook, even als in vorige jaren, geene de minste medewerking van die Directie mogen ondervinden, die anders door den aard harer werkzaamheden daartoe bij uitnemendheid in staat is, — iets, dat wel een contrast oplevert met de verhouding der Maatschappij tot die Directie, toen de directeur der kultures Schiff bij elke geschikte gelegenheid zich beijverde om onze Maatschappij met raad en daad bij te staan.

Op voorstel van het sedert overleden bestuurslid Diard gaf het bestuur aan de regering in overweging om eene commissie naar de Londensche wereld-tentoonstelling af te vaardigen, ten einde een rapport uit te brengen over die zaken, welke de commissie aldaar aantreffen, en voor deze gewesten nuttig achten zoude. Het Opperbestuur in Nederland had echter bezwaar tegen het afvaardigen eener zoodanige commissie uit Indië, omdat door Z. M. den Koning eene hoofd-commissie was benoemd tot regeling en behartiging der belangen van Nederlandsche nijveren en kunstenaren bij de Londensche tentoonstelling, in welke commissie de heeren Poolman en Groll de koloniale belangen voorstonden.

Het Bestuur ging er dien ten gevolge zijnerzijds toe over om de in Europa aanwezige Indische specialiteiten, de heeren J. Loudon, E. W. Cramerus en J. D. Fransen van de Putte uit te noodigen het bovengenoemd denkbeeld te verwezenlijken.

Doch geen dezer heeren heeft aan dit verzoek kunnen voldoen en de resultaten, verkregen door de hoofd-commissie en voor Indië van belang, zijn tot heden nog niet bekend.

De Londensche wereld-tentoonstelling heeft alzoo, voor zoo verre het bestuur heeft kunnen ontdekken, voor Indië *niets* dan eenige bekroooningen opgeleverd.

Ten einde zijne belangstelling in de zaak der spoorwegen op Java te toonen en de algemeene belangstelling in die aangelegenheid, voor zooveel noodig en mogelijk, aan te wakkeren, verzocht het bestuur aan het Gouvernement in het tijdschrift der maatschappij te mogen opnemen al die stukken betreffende de spoorweg-quaestie, welke reeds voor publicering geschikt waren. Dergelijke stukken schijnen echter nog niet bij de Regering aanwezig te zijn; althans het bestuur heeft op dat verzoek nog geen gunstig antwoord bekomen.

Hoezeer het Gouvernement overigens genegen was om de Maatschappij in haar nuttig streven behulpzaam te zijn, bleek o. a. ook bij gelegenheid van de alhier gehouden veemarkt, waarover straks nader.

Wederkeerig bezorgde het bestuur aan de Regering een naauwkeurig chemisch onderzoek van door Dr. Bernstein op Batjan gevondene nieuwe soorten van muskaatnoten, welke bleken de gewoonlijk in den handel voorkomende soorten dier vrucht in nagenoeg alle opzigten verre te overtreffen.

Van Z. E. den Gouverneur-Generaal mogt de Maatschappij ten geschenke ontvangen eene verzameling monsters van niet minder dan 162 soorten padi uit de Kadoe, vergezeld van eene toelichtende nota, alsmede een model der nieuwe zoutpannen te Grissee. Deze monsters zijn in handen gesteld van het lid K. F. Holle, in verband met diens nog niet geheel afgeloopene onderzoekingen naar de ziekten en vijanden van het padi-gewas, terwijl nopens het model der zoutpannen nadere inlichtingen worden te gemoet gezien om daarvan eene beoordeelende beschrijving in het tijdschrift te geven.

Van den ijverigen Resident van Riouw, den heer E. Netscher, ontving de Maatschappij twee bezendingen van monsters van allerlei producten uit Siak, Delli en Assahan. Na gedeeltelijk ter beoordeeling afgestaan te zijn aan de handelssociteit *De Vereeniging* alhier, heeft deze daarover allergunstigste rapporten uitgebragt, welke het bestuur o. a. door de te Batavia uitkomende nieuwsbladen, zooveel mogelijk, algemeen bekend stelde. De overige monsters werden van bestuurswege chemisch onderzocht.

Een monster zand, afkomstig uit de wester afdeeling der ommelanden van Batavia en aan de Maatschappij toegezonden door den heer Fitz Verploegh, bleek na onderzoek uitmuntend geschikt te zijn voor vorm-aarde in ijzergieterijen, waartoe dit zand dan ook sedert alhier gebruikt wordt.

Door den Chef der telegraphie in Nederlandsch-Indie, den heer G. Bosse, werden aan de Maatschappij verschillende mededeelingen gedaan nopens proeven, genomen met onderzeesche kabels, die ZEd. met goemoeti-touw had doen bekleeden. Een 7tal modellen dier kabels werden tevens ter beoordeeling aangeboden. — Deze zaak, belangrijk niet alleen voor den telegraphie, maar ook voor de Nederlandsch-Indische nijverheid, omdat zij een nieuwen tak van industrie alhier belooft in het leven te roepen, kwam eerst in de maand December ter tafel, zoodat hare behandeling in dit verslag-jaar niet ten einde liep.

Naar aanleiding van een schrijven van den aannemer voor de gouvernements transporten in de residentiën Bagelen en Banjoemas, den heer Ellinghuyzen, aan het lid W. C. baron von Schierbrandt kwamen op nieuw ter sprake de vroeger door genoemd lid aan de Maatschappij ten geschenke gegevene beslagene hoeven van Saksische trek-ossen. Zulks had ten gevolge, dat de veeartsen Noordijk en v. d. Weijde hunne alhier verkregene resultaten met het beslaan van ossen mededeelden en laatstgenoemde een nieuw model hoefbeslag aanbood.

Door den heer J. J. Rambaldo zijn aan de Maatschappij toegezonden twee monsters veengrond uit Kediri, welke zeer goede turf moeten opleveren. Een chemisch onderzoek is door het bestuurslid Scharlee deswege ingesteld, dat echter om redenen, van zijnen wil niet afhankelijk, onder ultimo December 1862 nog niet was afgeloopen.

Hetzelfde is ook het geval met Grimmade's patent desicated milk, door den heer Daum ten fine van onderzoek ingezonden naar aanleiding van het vroeger door het bestuur gedaan aanbod om de echtheid en vervalsching van handels-artikelen na te gaan.

De Factorij der Nederlandsche handel-maatschappij bezorgde aan het bestuur op aanvrage zes vellen papier, in Japan vervaardigd uit de vezels van den moerbeziën-boom, welk papier in Amerika zeer geschikt is geacht voor de boekbinderij. — Een rapport deswege is in de afgeloopen maand door het bestuurslid H. M. van Dorp geleverd.

Het geachte lid J. A. Krajenbrink deelde mede, dat hij slechts door ongunstige weersgesteldheid verhinderd werd om proeven te nemen met hem toegezondene Amerikaansche ploegen. Het resultaat daarvan behoort tot het verslag over 1863.

Het ijverige lid K. F. Holle toonde wederom herhaalde malen zijne belangstelling in onze Maatschappij en zijne niet genoeg te roemen zucht om in allerlei opzigten werkzaam te zijn in het belang van Nederlandsch-Indie — Op zijn voorstel nam het bestuur onder de desiderata van het tijdschrift een model op voor handleidingen voor de kultuur van allerlei gewassen en voor het aanfokken van vee en pluimgedierte, en zelf diende hij eene handleiding voor de koffijkultuur in.

Zijne nadere mededeeling nopens de resultaten, verkregen met de bemesting van sawah's, werd door het bestuur in den *Java-Bode* en in het *Bataviasch Handelsblad* publiek gemaakt, in welke laatstgenoemde courant die mededeeling tot discussie aanleiding gaf.

In de laatste vergadering van 1862 vertoonde en expliceerde de heer Diard het model van een door hem uitgedacht werktuig, geschikt om kranjang's met suiker te vullen, omtrent welk werktuig alleen eene toepassing op groote schaal zal kunnen leeren, of het in de praktijk aan de vereischten voldoet.

Ook met het buitenland stond het bestuur in veelzijdige betrekking.

In Nederland waren het weder de 16de en 17de landhuishoudkundige Congressen, die zijne hulp niet te vergeefs inriepen tot het verspreiden van de verslagen en programmata dier Congressen binnen Nederlandsch-Indie. Ditmaal had echter het bestuur het genoegen niet antwoorden uit Indie te kunnen overzenden op de talrijke vragen over landbouw enz. door die Congressen gesteld.

Nadat de heer Holle zich bereid had verklaard om eventueel van de acclimatisatie-sociteit te Victoria (Australie) te ontvangen dieren in proef te nemen en onze Maatschappij in staat te stellen om aan die societeit daarvoor in ruil het een en ander toe te zenden, stelde zich het bestuur tot bedoeld einde met genoemde societeit in verbinding. Een antwoord is van die zijde nog niet kunnen ontvangen worden, doch de betrekkingen onzer Maatschappij met Australie beloven talrijker en belangrijker dan tot dus verre te zullen worden, daar ook de Consul der Nederlanden te Melbourne, de heer J. W. Ploos van Amstel heeft verzocht om in tijds te worden onderrigt in geval onze Maatschappij eene tentoonstelling van nijverheid mogt houden om daartoe het zijne te kunnen bijbrengen, terwijl hem wederkeerig de medewerking onzer Maatschappij is toegezegd bij eene eventuele tentoonstelling van voortbrengselen van nijverheid te Melbourne.

Veemarkt.

Reeds werd met een woord gewag gemaakt van de alhier gehoudene veemarkt, — zooal niet de belangrijkste, dan toch zeker de meest eclatante werkzaamheid van het bestuur in het afgeloopen jaar en waarvan het denkbeeld was uitgegaan van het bestuurslid Mr. van der Chijs.

Wie toch uwer herinnert zich niet de Raceloods en hare naaste omgeving op den 5den September l.l., versierd met honderde vlaggen en bezet met duizende nieuwsgierigen, zoowel Europeanen, als inlanders, terwijl hoornmuzijk en een tal van gamelangs de lucht met vrolijke toonen vervulden. Het was een waar volksfeest, zooals Batavia slechts zelden opleverde. Mastklimmen, zakloopen, wajang, topeng, sedekah, ronggengs, niets ontbrak om de lust van den inlander tot het bijwonen van den passer Gambir op te wekken.

En dit alles, deze krachtige hulp tot het welslagen van het eigenlijke doel van dien dag, de veemarkt, was de Maatschappij verschuldigd aan de welwillende medewerking van het plaatselijk bestuur.

Ook het Gouvernement kwam de Maatschappij door een geschenk van *f* 600 te gemoet in het uitloven van premiën voor de best gekeurde, op de markt aangebragte dieren.

Gaarne brengt het bestuur hier nogmaals en thans openlijk zijnen opregten dank voor al die bereidwilligheid en medewerking.

Wel moge de eerste poging tot het vestigen hier ter plaatse van eene geregelde veemarkt niet aan aller verwachting voldaan hebben, algemeen was men toch van oordeel, dat het resultaat dier poging niet minder is geweest, dan men in redelijkheid verwachten kon. Het bestuur is dan ook voornemens die poging voort te zetten.

Finantiën.

De finantiën van onze Maatschappij zijn in het afgeloopen jaar niet vooruit gegaan, doch de directie, ofschoon het feit betreurende, acht zich gelukkig er dadelijk de opmerking aan te kunnen toevoegen, dat die achteruitgang niet te wijten is aan een verminderde belangstelling van den kant van het publiek, maar deels aan eene omstandigheid van geheel onverwachten aard en deels aan eene poging, die de directie gemeend heeft in het werk te moeten stellen om op praktisch gebied te doen blijken, dat het bestaan der Maatschappij een weldaad voor Indie worden kan.

Deze poging, het is boven reeds vermeld, bestond in het houden van eene veemarkt, met bepaling dat aan de best gekeurde beesten eene premie zou worden toegekend. Het is mede reeds opgemerkt, dat de goede wil der directie in deze niet toereikend zou geweest zijn om dat denkbeeld te verwezenlijken en dat, wanneer het Gouvernement van N. I. niet met lofwaardige vrijgevigheid eene som van *f* 600 ter beschikking van de directie had gesteld, om daaruit de kosten der te houden veemarkt gedeeltelijk te bestrijden, het geheele plan met het oog op de beperkte middelen der Maatschappij in duigen had moeten vallen. Intusschen hebben de werkelijke kosten (met inbegrip van *f* 80, welke eerst in het nieuw ingetreden jaar zijn voldaan) eene som van *f* 1297,66 bedragen, waarvan dus *f* 697,66 ten laste van de kas der Maatschappij zijn gekomen, eene uitgaaf, waarop bij den aanvang van het jaar niet was gerekend. Intusschen mag niet over het hoofd worden gezien, dat onder het in uitgaaf gebragte bedrag begrepen zijn enkele posten voor drukloon van getuigschriften, enz., waarvan thans nog eene voldoende hoeveelheid ten gebruike bij volgende gelegenheden voorhanden is.

Met vrij wat minder genoegen staat de directie stil bij een post van *f* 1234,40, uitbetaald aan de heeren Lange & Co. Sedert geruimen tijd verkeerde de directie in den waan, dat na de in Augustus 1859 plaats gehad hebbende uitbetaling van het door genoemde heeren gevorderde saldo van rekening-courant ad *f* 3228,25, alle uitstaande zaken met hen voor goed vereffend waren en niet weinig verrastte haar daarom in den aanvang van dit jaar de ontvangst van een tot dusverre nooit ter sprake gebragte rekening van de heeren Lange & Co. ten bedrage van *f* 1330,40 wegens drukloonen en andere verschotten en uitgaven voor rekening van de Maatschappij gedaan gedurende den loop van het jaar 1859. Aanvankelijk meende de directie, dat het hier eene vergissing gold, maar eene naauwkeurige splitsing van de thans in rekening gebragte posten met hetgeen reeds vroeger aan de firma Lange & Co. was uitbetaald, deed zien, dat op de juistheid der ingediende rekening niets anders viel af te dingen dan eene post van *f* 96, opgebragt voor voorgeschoten correctieloon aan den toenmaligen redacteur van het Tijdschrift, Dr. P. Bleeker, en welke som, blijkens eigenhandige quitantie van den heer Bleeker, van den toenmaligen thesaurier der Maatschappij regtstreeks was ontvangen. Op grond hiervan weigerde de directie dus de bedoelde post van *f* 96 te voldoen, doch voor het overige viel op de rekening niets af te dingen en zij werd dus uitbetaald met de op de verantwoording voorkomende som van *f* 1234,40.

Het is enkel en alleen aan deze omstandigheden te wijten, dat het maatschappelijk kapitaal betrekkelijk zoo aanzienlijk is achteruitgegaan. Immers de ontvangsten gedurende het jaar 1862 hebben de ontvangsten van 1861 met circa *f* 100 overschreden (ongerekend natuurlijk de bovenbesproken Gouv. subsidie van *f* 600) en aangezien de gewone loopende uitgaven in het verloopene jaar ruim *f* 800 beneden de ontvangsten gebleven zijn, zou het kapitaal weder niet onaanzienlijk zijn aangegroeid, wanneer de uitbetaling aan de firma Lange & Co. en de uitbetalingen ten behoeve van de veemarkt achterwege hadden kunnen blijven.

Blijkens de hier achter gevoegde verantwoording sluit het jaar 1862 thans met een nadeelig saldo van *f* 966,55 en dien ten gevolge is het kapitaal, dat op ult. December 1861 uit *f* 11361,98 bestond, onder ult. December 1862 op *f* 10395,43 teruggebragt.

De directie neemt overigens de vrijheid om voor verdere bijzonderheden, het geldelijk beheer betreffende, naar de hierbij gevoegde verantwoording te verwijzen.

Bibliotheek.

De eigendommen der Maatschappij werden daarentegen vermeerderd door een aantal nieuwe werken, in hare bibliotheek opgenomen.

Daartoe behooren o. a. de Transactions of the Royal Society of Victoria en de mededeelingen en berigten van de Hollandsche maatschappij van nijverheid, welke bij wege van ruiling verkregen werden; het 34ste t/m het 36ste deel van het werk, Déscription des machines et procédés pour lesquels des brevets d'invention ont été pris, welke door het Gouvernement ten geschenke zijn aangeboden en een tal van andere werken en tijdschriften meer.

Ook de werken van de koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam zijn aan onze Maatschappij door dat geleerde ligchaam toegezegd.

De bibliotheek bevindt zich echter nog altijd in hetzelfde, weinig geschikte lokaal als vroeger.

Gebouw.

Want na den ongelukkigen afloop der inschrijving voor een gebouw, geopend in 1861 en wegens gebrek aan deelname in 1862 gesloten, wanhoopt het bestuur aan de verwezenlijking van het loffelijke plan van het lid Krajenbrink en betwijfelt of onze Maatschappij langs dien weg wel immer een gebouw zal deelachtig worden.

Die inschrijving toch bragt niet meer op dan *f* 14,600, eene som, die — het behoeft schier niet gezegd te worden — veel te gering was om daarmede iets aan te vangen.

Het bestuur is nog wel niet ten einde raad met betrekking tot het verkrijgen van een zetel voor onze Maatschappij, daar zij eerstdaags met een nieuw plan ter zake zal optreden, maar de verwezenlijking van het plan is voor het oogenblik nog zeer onzeker.

Het bestuur hoopt intusschen, dat in het groote, eerlang voor het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen van gouvernements wege op te rigten gebouw, althans in de eerste jaren, een plaatsje voor onze bibliotheek zal overschieten.

Vereeniging met de beide andere Genootschappen te Batavia.

Deze hoop ware zekerheid geweest, indien verwezenlijkt had kunnen worden het denkbeeld, in de vorige algemeene vergadering ter tafel gebragt, namelijk de vereeniging tot één ligchaam van de drie alhier aanwezige wetenschappelijke inrigtingen.

Krachtens magtiging, in die algemeene vergadering verkregen, heeft het bestuur na rijp beraad, aan de commissie ad hoc uit de Directie van het Bataviaasch Genootschap te kennen gegeven, dat de Nederlandsch-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw ten volle bereid was op de aangegeven voorwaarden tot de vereeniging toe te treden.

Zoo als gij echter vermoedelijk van ter zijde zult vernomen hebben, is de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indie schuld, dat dit in de gegeven omstandigheden zoo heilzaam denkbeeld niet is verwezenlijkt.

Tijdschrift.

Van het tijdschrift der Maatschappij verschenen in den loop van 1862 slechts drie afleveringen.

Het gouvernement leverde daartoe: een rapport omtrent de werkzaamheden voor de beproefde herstelling van de telegraafkabels tusschen Muntok, Pelembang, Singapore en Batavia; eene lijst van voorwerpen, door de heeren Rutering en Trakranen op last van het gouvernement naar de Londensche wereldtentoonstelling gezonden; een verslag over den artillerie konstruktie winkel en de pyrotechnische werkplaats, beide te Soerabaija, alsmede een verslag door Bleekrode van het scheikundig onderzoek van suiker, bereid door zuivering van het rietsap met zwaveligzuurgas.

Van leden der Maatschappij werden opgenomen: een stuk van den heer Hageman over de nijverheid in Zuid-Oostelijk Java; een stuk van den heer v. d. Weijde over katoenzaad als veevoeder; aanteekeningen van den heer v. d. Hell over den aanmaak van zout te Pamakassan; denkbeelden van den heer G. Bosse omtrent de bekleeding van telegraafkabels; mededeelingen van den heer K. F. Holle omtrent den rijstbouw op Java.

De poging tot verkoop van ons tijdschrift in Nederland stuitte af op wettelijke bepalingen nopens nadruk, maar daarentegen bleek dat Tijdschrift in onderscheidene openbare bibliotheken opgenomen te zijn.

Aan Z. E. den Gouverneur-Generaal is een compleet exemplaar ten geschenke aangeboden, waarvoor Z. E. in vleijende bewoordingen Haren dank heeft betuigd.

Afdeeling Soerakarta.

De afdeeling der Maatschappij te Soerakarta, die zich in het begin van 1862 constitueerde, hield twee algemeene vergaderingen, in de maanden Februarij en Junij. Grootendeels bestaande uit mannen van het vak, bewoog zij zich dan ook op echt practisch terein. Kultuur van koffij, indigo, djagong, tabak, geschikt veevoeder en visch, verwisseling van zaad, invoering van verbeterde landbouw-werktuigen, en meer dergelijke onderwerpen kwamen in haar midden ter sprake en steeds beijverde zich de te Batavia gevestigde Hoofd-directie om aan alle aanvragen der afdeeling, zooveel mogelijk, te voldoen. Zoo werden door tusschenkomst van het gouvernement grassoorten uit Amerika ontboden: het lid onzer Directie Vriesendorp bezorgde indigo-zaad uit Britsch-Indie en met behulp van de heeren Paine, Stricker & Co. te Padang werden koffijboonen, katjang en maïs van de Westkust van Sumatra verkregen. Belangrijk was ook de in die afdeeling gedane mededeeling, dat de fabriekant Marchall te Liverpool genegen is alle rameh van N. I. *in ongeprepareerden* toestand op te koopen tegen *f* 410 de 1000 kilo's, zoodat thans geene directe behoefte meer bestaat aan het zoolang gezochte, maar nog niet gevondene, onkostbare en toch doelmatige werktuig tot het verwerken van rameh.

Afdeeling Soerabaija.

Herhaalde malen trachtte het bestuur in het brandpunt van de Nederlandsch-Indische fabrieknijverheid, te Soerabaija, eene afdeeling onzer Maatschappij in het leven te roepen, maar onbekende redenen hebben die pogingen tot nog toe steeds doen mislukken.

Slot.

Hoewel alzoo het jaar 1862 geen in alle opzigten schitterend jaar voor onze Maatschappij kan genoemd worden, leverde het toch menig belangrijk resultaat op. Met goeden moed is dan ook het bestuur den reeds aangevangen nieuwen jaarkring ingetreden.

GEMENGDE MEDEDEELINGEN.

Van Utrecht naar Batavia.

VII.

ALEXANDRIË, 18 Jan. 1863.

Waarde lezers. Mijn zesde brief zal u, door de bezorging der Redaktie van het Utr. dagblad, wel in goeden staat zijn geworden, want bij mijne aankomst in de haven van Alexandrië, heb ik hem zelf in handen gesteld van den hoogst ijverigen kanselier van ons Hollandsch Konsulaat aldaar, den Heer Asslijn. Deze had de vriendelijkheid, ondanks zijne drukke bezigheden (vooral op een dag als deze, waarop een mail uit Indië en de andere naar Indië, zich toevallig hier kruisten) met zijn bootje ons terstond te komen verwelkomen, de juist voor ons aangekomen brieven uit Java ons te overhandigen, en zich met de onze te belasten.

Den 18 Januarij kwamen wij te Alexandrië aan, of, zoo als de Egyptenaren zeggen, te *El- Iskenderiegeh*. Slechts een groot uur te voren hadden wij, en nog wel met moeite, het strand in 't gezigt gekregen, want de zon stond juist aan dien kant, en de geheele kust, uit door den Nijl aangeslibd land bestaande, is niets hooger dan de Hollandsche. Na den vuurtoren deed zich het eerst, het groote, aan zee liggende paleis van den onderkoning, aan onze oogen voor; daarna eene menigte lange, dunne torentjes, minarets geheeten, die hier bij de moskeeën staan, en van verre veel van stoomschoorsteenen hebben. Wat daarop onze blikken vooral trok, waren honderde windkorenmolens, die wij hier niet hadden verwacht, ofschoon ik, bij eenig nadenken, mij herinnerde vroeger te hebben geleerd, dat de kruisvaarders de windmolens uit Azie en Afrika naar Europa hebben overgebragt.

Wat nader gekomen ontdekten wij dat ieder vlagde, en schreven dit toe aan een of ander feest; maar „uitersten nederen elkander"; spoedig zagen wij dat die vlaggen half stok woeijen, en dit dus een teeken was van rouw. De loods, dien wij aan boord kregen, want blinde klippen maken den ingang vrij lastig en gevaarlijk, meldde ons, wat ons door onzen kanselier een oogenblik later nog uitvoeriger werd medegedeeld, den dood des Onderkonings van Egypte. De dood van dien voorvechter der Europeesche beschaving in het Oosten, zou ons in elke omstandigheid leed hebben gedaan, maar heden voornamelijk, want nu waren zijne drie paleizen, de moskeeën en bijna alle winkels gesloten.

Toen wij het anker hadden uitgeworpen, werd ons medegedeeld, dat er terstond een stoombootje langs zij zou komen, om ons met ons ligtste reisgoed over te nemen; voor de bezorging van al het andere aan boord in de Roode Zee zou door de P. & O. Company beter worden gezorgd, dan indien wij er ons zelf mede belastten. Men zeide ons, dat wij onmiddelijk naar den spoortrein zouden worden vervoerd. Wij trachtten te weten te komen, hoe laat wij vertrekken zouden — of wij te Cairo zouden zouden overnachten, dan wel te Suez, of wel aan boord van het stoomschip, dat in de Roode Zee op ons lag te wachten, — — niets van dit alles kon of wilde men ons zeggen, zelfs den naam niet van laatstgemelde stoomboot.

Men heeft wel eens geklaagd, en waarlijk niet zonder reden, gelijk men aanstonds zien zal, dat al wie met de Engelsche mailstoomboten reist, min of meer als pakgoed behandeld wordt, dat regt overeind moet worden vervoerd, voor nat bewaard en cito overgezonden, maar dat het regt niet heeft iets te vragen of tegen te spreken. Dit ondervonden wij nu ook weêr. Ongetwijfeld wist de agent zeer goed hoe er met ons zoude worden omgesprongen, want voor onze aankomst had men hierover moeten beslissen, anders ware hoegenaamd niets geschied.

Aan wal gekomen, dachten wij, dat de spoorweg nabij was; maar neen, er stonden een zestal omnibussen te wachten, welke ons allen naar verschillende hotels zouden vervoeren. Wij stonden er op, dat men ons naar het Station bragt, omdat men ons aan boord verzekerd had, dat wij onmiddelijk per spoor te vertrekken hadden. Het kostte ons vrij veel moeite den koetsier hiertoe te bewegen, en toen hij opgereden was en stil hield, stonden wij op het binnenplein van . . . . een logement. Wij maakten ons een weinig boos en dwongen hem, op staanden voet door te rijden naar het Stationsgebouw. De vent gehoorzaamde, zoo als men zien zal. Toen hij zijne paarden stil hield, stonden wij op het binnenplein van een . . . . . . ander logement. Verontwaardigd hierover, wilden wij hem dwingen, te doen wat wij hem gelast hadden, maar hij verontschuldigde zich met te wijzen op zijne paarden en ons de verzekering te geven dat hij wel, maar zijne paarden niet gewild hadden. De eigenaar van het hotel en eenige mailreizigers, welke daar al waren afgestapt kwamen hem te hulp, ons een papier latende zien waarop, van wege de P. & O. Company, aan de belanghebbende reizigers werd bekend gemaakt, dat de trein naar Kairo om één uur precies, dus drie uur later, zou afrijden. Doch waar wij zouden overnachten — dat wilde ons niemand vertellen.

Wij schikten ons alweêr in de omstandigheden en waren, als wij de keus hadden gehad, ofschoon in Alexandrië veel gesloten was wat anders voor vreemdelingen openstond, gaarne tot 's avonds in die merkwaardige stad gebleven. In 1861 van Batavia komende, waren wij hier al ééns doorgereisd, maar zoo overijld, dat wij ter naauwernood klaar konden komen, en ik nog een reiszak in den steek moest laten, waarom ik al tweemaal aan genoemde kompagnie geschreven heb, maar zonder antwoord te erlangen.

Ik koos een draghoman, of gids, uit de velen die zich aanboden, en begon met geen rijtuig of ezel te nemen — dat is de manier niet om goed te zien — maar te voet te gaan, en wel, tot groote bevreemding mijns leidsmans, niet door het Europeesche gedeelte van Alexandrië, dat meer of min aanbiedt wat men in elk groote stad terugvindt, maar dat deel, waar de Egyptenaren en wel bepaald de lagere standen wonen. Ik houd dit voor een punt, hetwelk veel te veel verzuimd wordt. Wie van eene stad slechts de schoonschijnende- en niet de keerzijde heeft leeren kennen, die weet er nog het tiende gedeelte niet van. Er zijn bij ons, en elders is het nog slimmer gesteld, straten en buurten waar het zoogenaamde arme volk woont, en waarvele heeren, tenzij ambtsverrigtingen hem nopen, en verreweg de meeste dames, zich niet zouden willen vertoonen . . . fatsoenshalve. Hoe iemand het in zijn hoofd kan krijgen, om het aanschouwen der ellende rondom ons strijdig te achten met zijn fatsoen, is mij een raadsel; het tegendeel zou ik nog eer toegeven. Kwamen wij er meer, het zou er fatsoenlijker uitzien en toegaan in die armenbuurten. En men zegge niet, dat zij zelf ons ongaarne daar zien: het feit is waar, maar komt daarvan, dat zij zoo weinig gewoon zijn, ons uit ware belangstelling bij hen te zien, zoodat, als het eens gebeurt, zij terstond aan slechte en voor hen vernederende beweegredenen denken.

Alexandrië is niet geplaveid en wordt des avonds niet verlicht; men kan zich dus een denkbeeld maken van de morsigheid en de duisternis, welke een regenbui daar kan teweeg brengen. Gelukkig zijn buijen daar zeldzaam: een regen die twee of drie dagen aanhield, zou voldoende wezen om alle hutten der arme inlandsche bevolking in hoopjes klei te doen verkeeren. Men kan zich moeijelijk een juist denkbeeld van die woningen maken. Het zijn geen huizen, geen hutten: hokken zijn het, holen, zonder vensters en schoorsteenen, acht voet hoog ongeveer en geheel van klei en koemest gebouwd. Het licht komt er alleen door de deur, die zoo laag is, dat men er gebukt binnen moet treden. De straten zijn zeer naauw, en de huizen van boven door touwen aan elkander verbonden: aan deze touwen zitten matten vast, welke de zonnestralen weren, maar koelte en besmettelijke ziekten bevorderen, die, bijna zonder uitzondering, wanneer zij in Egypte woeden, hier zich het eerst vertoonen. De kleeding en het voorkomen der personen, welke in die verblijven geboren worden, vermenigvuldigen en sterven, is geheel overeenkomstig de rest. Ontstoken oogen, ziekelijke trekken, vaile kleeding, stijf van het ongedierte, luije gang, dat alles gaat daar gepaard.

Tegenover die ellende staan de drie paleizen van den onderkoning, vele huizen van rijke Egyptenaren, voornamelijk van dezulken (en hun getal is groot) die in Parijs, Londen, Weenen of andere hoofdsteden van Europa, onze levenswijze, althans van de ligtvaardigste zijde, hebben leeren kennen, alsmede de logementen; deze zijn er met eene weelde ingerigt, die men ook bij ons gewoon is, op die plaatsen aan te treffen. Hetzelfde kan van enkele winkels worden gezegd, die met groote spiegelruiten versierd zijn en menigen Europeeschen winkel, in groote steden zelfs, in de schaduw kunnen stellen.

De menschen der lagere standen in de steden (want daar buiten zijn zij ongetwijfeld beter, omdat zij werken en de vlijtigste menschen in den regel de beste zijn) zijn lui, liederlijk, bedel- en diefachtig. „Bakschisch, Bakschisch! (aalmoes! aalmoes!) dat hoort men hier den ganschen dgt. Het is, geloof ik, geloof ik, het eerste woord, dat de armen hunne zuigelingen leeren stamelen. Ik heb Egyptenaartjes gezien, die nog naauwelijks op hunne achterpootjes konden staan, en wie ik niet dacht dat nog praten konden, en die toch al geleerd waren, als zij een vreemdeling zagen aankomen, de voorpootjes naar hem uit te steken en: „bakschisch, bakschisch" te blaffen.

Het laatste, dat wij te Alexandrië in oogenschouw namen, was de naald van Cleopatra en de zuil van Ponpejus. Ik geloof dat beide namen, de laatste stellig, uit de lucht zijn gegrepen, en dat die beroemde personen niets gemeens hebben met deze gedenkteekenen. Immers is de zuil ten tijde van Sesostris en volgens anderen door Publius, prefekt van Egypte, ter eere van Diocletianius opgerigt. Zij bestaat uit eene kolom rood graniet, 68 voet hoog, 9 voet van onderen in middellijn, en uit een enkel stuk. Hierop een kapiteel, hoog 10 voet, insgelijks uit één stuk. Ik geloof niet dat onze tegenwoordige bouwkundigen in staat zouden wezen, een dergelijk blok op den top te brengen van zulk eene zuil. Het onderstuk is fraai uitgewerkt, maar wordt ontsierd door de namen in zwarte verw van enkele waaghalzen, welke deze kolom hebben bestegen. Misschien zal iemand nieuwsgierig wezen, te weten, hoe men op den top kan geraken van zulk een steile kolom. Men steekt een vlieger op en laat dezen zoo neêrdalen, dat het touw over het kapiteel komt te hangen: hieraan wordt een steviger koord en daaraan een touwen ladder vastgemaakt, en zoo klautert onze Engelschman of Engelsche dame (dit is hier ook al aan het publiek vertoond) met behulp van een verwpot de onsterfelijkheid in, zoo als men zich verbeeldt. Dat het monument zeer hierdoor moet lijden, spreekt van zelf; doch dit komt er minder op aan voor zulke klauteraars, welke toch — omdat er altijd baas is boven baas — de vlag nog moeten strijken, voor apen.

De naald van Cleopatra, aan het tegenovergestelde uiteinde der stad gelegen, is een vierzijdige obelisk, 70 voet lang, 7½ voet breed aan het voetstuk, en insgelijks uit één stuk rood graniet bestaande. Drie vertikale lijnen van hieroglyfen staan er op gebeiteld; te Heliopolis moeten er zoo vroeger vier hebbengestaan: door een der Caesars werden zij hierheen gebragt; de tegenwoordige is alleen nog over.

Gr.

KORRESPONDENTIE.

De beide stukken ons door *een Soldatenvriend* in der tijd aangeboden zijn vernietigd.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR.	
April	23	Fransch	Anne de Bretagne	Bargilliat	Manila	26 Maart	Nantes,	(1
„	—	Hamburg	Charlotte	J. A. Friedrichsen	New-Castle	22 Dec.	Hongkong	
„	24	Engelsch	Queen of the Age	R. Ellis	Sunderland	9 Jan.	„	(2
„	—	Zweedsch	Alice	John Hernod	Cardiff	14 „	Singapore	
„	—	Nederlandsch	Java Packet	Hellingman	Batavia	23 April	Nederland,	(3
„	—	Engelsch	Vanguard	Arthur Scott	Shanghae	1 „	Londen	
„	—	Amerikaansch	Franklin	W. H. Nelson	Manila	24 Maart	New-York	
„	—	Ned. Indisch	Helene Louise	H. S. van Hien Jr.	Bushire	30 Jan.	Batavia	
„	—	Hamburg	Guiding Star	Hansen	Hamburg	4 „	Singapore	
„	—	Nederlandsch	Wilhelmina	M. F. van den Kerkhoff.	Nederland	10 „	„	
„	—	Engelsch	Martaban	N. Hapbum	Shanghae	25 Maart	Londen	
„	25	„	Macedon	Wm. Summerfield	Sunderland	12 Dec.	Shanghae.	(4
„	—	„	Rochester	Wm. Bruce	Port Natal	4 Maart	Singapore,	(5
„	26	„	Chrysolite	J. B. Mitchell	Liverpool	28 Jan.	Hongkong	(6
„	—	Amerikaansch	U.S. Sloop of War James town.	C. Price	Kaapstad	14 Maart	Batavia	
„	—	„	Osaca	J. D. Hoff	New-York	1 Jan.	Shanghae	
„	—	Engelsch	Edinburgh	John R. Watt	Shields	5 Dec.	„	

1) met 10 passagiers. 2) Mevrouw Ellis. 3) met 27 passagiers. 4) de de Heeren Smith, Mevr. en kind. 5) Mevr. Cruce en de hh. John Woody en Thos Torrester. 6) met een Pass.

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		AGENTEN.
April	26	Nederlandsch	schip	Doggersbank	J. W. H. Nuss	Rotterdam	10 Jan.	Jacometti & Co.
„	—	„	bark	Watergeus	H. R. Giezen	Plymouth	15 „	van Ommeren Rueb & Co.
„	—	Ned. Indisch	schoen.	Lien Hien	Tjoeliang	Palembang	11 April	Gezagvoerder.
„	—	„	stooms.	Batavia	G. A. Nye	Soerabaija	25 „	W. Cores de Vries.
„	—	„	„	Palembang Packet	J. F. Scheel	Cheribon	— „	Buys Jacobsen & Co.
„	—	„	schip	Helen Louise	H. A. van Hien	Bushire	30 Jan.	P. Landberg & Zoon.
„	27	Nederlandsche	bark	Alexander	A. Dekker	Tjilatjap	20 April	B. Kopersmit & Co.
„	—	Deensch	schoen.	China	Ohlsen	Cardiff	....	C. Bahre & G. Kinder.
„	28	Gouv.	stooms.	Java	H. F. Bernoster	Soerabaija	26 April	. . . .

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
April	26	Ned. Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Singapore
„	—	„	bark	Balheer	Moh. Saät	Bandjermasin
„	—	„	„	Kalimanten	Goesti Taher	
„	—	„	brik	Marzoek	D. Cowan	Banka
„	—	„	schip	Padang Pandjang	J. A. Rehling	Padang
„	—	Engelsche	„	Ellenborough	J. H. Wilthers	Koersstell. om de Oost.
„	27	Nederlandsch	„	Galilei	B. S. van der Mey	Amsterdam
„	—	„	bark	Stad Leyden	H. van de Poll	Nederland via Tjilatjap
„	29	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	H. Kramer	Samarang en Soerabaija
„	—	„	bark	Christian	Jam Liangsoei	Lampongs

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	d' Elmina	A. F. A. Hoeser	Soerabaija	J. Cézard & Co.
„	„	Triton	H. G. Th. Adriaans	Soerabaija	„
„	„	Doggersbank	J. W. H. Nuss	Soerabaija	Jacometti & Co.
„	bark	Patriarch Samhiri*	G. G. Lion	Tjilatjap	van Ommeren, Rueb & Co.
„	„	Watergeus*	H. R. Giezen		„
„	„	Noordster*	J. Luteyn		Maclaine, Watson & Co.
„	„	Cornelis Anthonie*	R. J. Reinders	Soerabaija	J. F. van Leeuwen & Co.
„	„	Australie	R. D. Jochems	Inavarij	B. Kopersmit & Co.
„	„	Alexander	Dekker		„
„	brik	Wildeman	Driest	Tjilatjap	„
„	schip	Ary Scheffer	J. C. Kunst	Soerabaija	Haager & Schuurman.
Ned. Indisch	brik	Zwaluw*	P. Bloem		„
„	bark	Djelani*	Said Ali	Blinjoe	P. Landberg & Zoon.
„	„	Jane*	de Jong		„
„	„	Josephine*	Keypers		„
„	schip	Helen Louise*	van Hien		„
„	brik	Arachmani*	Moh. Seman	Bandjermasin	Buijs, Jacobsen & Co.
„	bark	Soedenoer*	Said Hamid	Samarang	„
„	„	Ellen*	T. A. P. Wentholt	„	B. Kopersmit & Co.
„	schip	Maria Henriëtte*	J. Winter	„	„
„	brik	Gapsoen*	Puré		Borneo Comp. Limited.
„	bark	Lachmadie*	J. Prins		Coulster.
„	„	Fathoor Rachman*	Sech Banama	Banka	„
Zweedsche	brik	Mary*	Silfversparre		J. Cézard & Co.
Amerikaansch	schip	Borneo*	Hard		Dümmler & Co.
Hanov.	brik	Johann Heinrich*	Wulff		C. Bahre & G. Kinder.
Mecklenb.	bark	Vision*	Westendorff		„

De partikuliere schepen zijn aangeduid met nee *

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	VAN	DATUM.
April 22	Pruis.	bark	Graaf Eulenberg	Meijer	Macao	22 Maart

Vertrokken schepen van Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
April 19	N. I.	schip	Maria Henriette	Winter	Batavia
„ —	Ned.	schoen.	St. Helena	Pille	Soerabaija

In lading ligende schepen te Samarang.

VLAG.		NAM. DER SCHEP.	GEZAGV	BESTEMM.
Hamb.	bark	Sophie	Boltzen	China
Engelsch	„	Christien Reulsel	Derval	
Pruis.	schip	Graaf Eulenburg	Meijer	

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
April.	15	Ned.	bark	Bernard & Agnes	Ordeman	Batavia
„	21	„	„	Generaal de Stuers.	Viersma	Nord-Shiel.
„	23	„	„	Henriette G. Susanna	Sissingh	Makasser

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCHEPEN	GEZAGV.	NAAR
April.	13	Ned.	bark	Amsterdam	Wehdemeijer	Tjilatjap
„	14	„	„	Anna & Sophia	Beckering	Nederland
„	15	„	„	Rotterdam	Poort	„
„	16	„	„	Diligence	Smit	„
„	—	„	„	Inglie	Ko Haksie	Rembang
„	17	„	„	H. Vincent. v. Paulo.	van der Bolck	China
„	—	„	„	Kandanghauer	Zeelt	N.v.B.en P.
„	—	Eng.	„	Somass	Naunton	China v.Ps.
„	18	Ned.	„	Elize Henriette	Deterding	T. v. Sum.
„	—	„	„	Mary & Hillegonde.	Piccardt	Chinn
„	19	Eng.	„	Hyppolyta	Pollet	„
„	21	Ned.	„	Johanna Elizabeth.	Worthington	Sam v.Sum.
„	22	„	„	Straat Bali	Bakker	Tji. v. Sum.
„	—	„	„	Tweelingen	Bakker	N. v. Pass.
„	23	„	„	Hercules	Deterding	Pan.v. Sum
„	—	Eng.	„	Pearl	Mc. Farlane	Calcut.Bat.

In lading liggende schepen te Soerabaija.

		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Piet. Schoenmakers.	v. Varelen	Nederland
Engelsche	„	Leading Star	Graham	
Nederlandsch	„	Vrede	van der Plas	
„	„	Vertrouwen	de Vos	„
„	„	Robertus Hendrikus	Muller	
„	„	Ludvig	England	„
Engelsche	„	John Matthie	Williams	
Nederlandsch	„	Maria L. Antoinette	Muijsson	
„	„	Soerabaya Packet	Olivier	
„	„	Grootm. Nationaal.	Giesse	
„	„	Remigius Adolphus.	Forbes Browning.	„
„	„	Neêrlands Indie	Detering	„
„	„	Amazone	Kramer	„
„	„	Scheveningen	Annokkee	„
„	„	St. Jan	Lammerse	
„	„	Joanna Elizabeth	Worthington	„
„	„	Quintet	Wiegmink	„
„	„	Neêrlands Indie	van Essen	„
„	„	Johanna Elisabeth.	Burchoven Junius	„
„	„	Estafette	Oepkes	In Reparatie

Aangekomen.

BEZOEKI, 17 April Ned. schip *Aeolus*, N. J. de Vries, v. Pasoeroean.

HANDELSBERIGTEN.

Te Batavia, den 29 April 1863.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	PRIJZEN. TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia .... Per legg.	70.—	....	afgedaan schaarsch.
Cassia Vera	....	....	niet aan de markt.
Cochenille	....	....	Idem.
Cubeben .... Per pic.	65.—	....	
Foelie No. 1 Benkoelsche	20.—	25.—	met weinig koopers.
Gom Elastiek .... Per pic.	93.—	....	verkocht.
„ Benzoin	....	....	„
„ Dammar .... Per pic.	19.50	20.—	
Gutta Percha	....	....	nt. ter markt. Zeer gezocht.
Huiden, Koe	2.75	3.50	} te plaatsen.
„ Buffel .... Per stuk.	3.—	4.—	} te plaatsen.
Indigo	4.20	....	1ste kwal. zeer schaarsch.
Japan Boomwas	85.—	110.—	afgedaan.
Kamfer, Japan. per Balie	....	....	zonder aanvoeren.
Koffij, Java	42.—	....	zonder voorraad, nominaal.
„ Padang	....	....	niet ter markt.
Koper, Japansch	....	....	niets aan de markt.
Kruidnagelen .... Per pic.	42.—	....	afgedaan.
Notenmuscaat No. 1 Benkoelsche.	....	55.—	weinig vraag.
Peper, zwarte	13.50	15.50	afgedaan.
„ witte	....	20.—	ontbreekt.
Rotting, Banjermassing	12.—	....	verkocht.
„ Padang	....	9.—	„ [pik. afged. prijs geh.
Rijst, Indramaijoe met zakken	....	....	Oogst Kadangh. 30 à 35/m.
„ Witte Batavia 1e kwalit.	210.—	....	} weinig vraag, geringe
„ „ „ 2e „	140.—	170.—	} voorraad.
„ Carga	120.—	130.—	
„ Padang	....	....	
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—	....	lusteloos.
„ Bima .... Per pic.	2.—	2.50	„
Suiker No. 16	14.50	....	beper. voorr.
Tamarinde	6.—	....	geen omzettingen.
Was	180.—	....	zeer begeerd.
Tin, Billiton	85.—	....	afgedaan.

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato 100½%.
„ „ „ 99% bij het Gouvernement.
„ Londen „ Zigt *f* 11.57½ afgedaan.
„ China *f* 2.85 per dollar nominaal.
„ Singapore *f* 2.90 per dollar, verkoopen.
„ Calcutta *f* 114 per 100 Cs. Rs. nominaal.

Spetiën.

Sovereins *f* 12.— à *f* 12.10 afgedaan.
Dukaten *f* 7.— oude.
„ *f* 5.75 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2,85 nominaal.
Doubloenen roode *f* 39.— zonder voorraad
„ geele *f* 42.— „ „
Tien gulden stukken *f* 10.—
Chineesch goud in staven *f* 38.— per reaal.

Te Samarang, den 22 April 1863.

Koffij, *f* 42.— Oogst 1863 op levering geboden.
Suiker *f* 14.25 per pik. voor No. 16 in krand. op levering geboden.
Indigo *f* 4.20 voor prima kwaliteit per Amst. ℔. afged. afwijkende soorten onge. (wild.
Koehuiden, *f* 56. — per kodie. } Op levering aangeboden.
Buffelhuiden, *f* 50.— per kodie. } Op levering aangeboden.
Staart Peper niet voorhanden.
Rijst Ordinairwit, *f* 160.— à *f* 180.— } per koijang à 28 pik. zonder
„ Java carga, „ 135.— à *f* 150.— } zakken. Aanvoeren.
„ vreemde carga soorten *f* 125.— naar kwaliteit.
Klapper Olie, *f* 34.—
Katjang „ „ 30.—
Roting, *f* 8.— en 12.— Per pikol schaarsch.
Wisselkoers op Holland pari.
„ voor vrachten pari.

Te Soerabaya, 18 April 1863.

Arak ℘ legg. *f* 65.—
Cassia Vera ℘ pik.
Huiden, Koe ℘ pik. *f* 35.— @ *f* 45.
„ Buffel ℘ pik. *f* 15.— @ *f* 18.—
Koffij, Java ℘ pik. *f* 40.—
„ West Ind. ber. ℘ pik. *f* 42.—
Kurkema ℘ pik.
Lange Peper ℘ pik. *f* 10.— @ *f* 11.—
Rotting ℘ pik. *f* 7 @ 8½.

Rijst, witte ℘ koij. *f* 220 à *f* 240.—
„ Carga ℘ koij. *f* 125 à *f* 160.—
Sapanhout ℘ pik. *f* 3.— à *f* 4.—
Suiker No. 16 ℘ pik. *f* 14.— à *f* 15.
Tabaksbladeren ℘ pik.
Tamarinde ℘ pik.
Wisselkoers op Ned. *f* 101.
Vrachten *f* 50.

Te Pasoeroean 22 April 1863.

Suiker No. 16. Nominaal. *f* 14.—
Rijst, (Witte) ℘ pik. *f* 8.—

Olie (Klapper) ℘ pik. *f* 23.—
„ (Katjang) „ „ „ 25.—
Wisselkoers, Pari.

Te Makasser, den 13den April 1863.

Gambir *f* 15,— @ *f* 16.—
Gutta percha 1ste kwal. *f* 120.— nom.
Huiden (Koe) per pik. *f* 17 @ 18.—
„ (Buffel) *f* 13,— @ 15.—
Koffij (Bonthain) *f* 38.— nominaal.
„ (Boni) *f* 35.— afgedaan.
Katjang (groene) }
Masoë } zonder voorraad.
Noten (wilde) }

Not. (Amboina) *f* 18,— @ *f* 20.— nom.
Opium *f* 2100,— @ *f* 2400.— afgedaan.
Parelmoer — geen voorraad.
Rotting *f* 6 verkoopen.
Sandelhout *f* 12.— nominaal.
Sapanhout — niet voorhand.
Schildpad *f* 750, @ *f* 1000.—
Was (Timor) *f* 160.—
„ (andere soorten) *f* 80— @ *f* 100.—

Comsumptie.

Aardappelen *f* 6,— @ *f* 8.— de pikol.
Olie (lamp) *f* 25.— de pik.
„ (braad) *f* 27.— de pik.
Rijst. passer-prijzen *f* 9,— @ *f* 10.— Maros, de pik. } dalende.
„ „ „ 6½ „ „ 7½ Bali, „ „ } dalende.
Suiker *f* 25.— de pikol.

Specie.

Sovereigns *f* 12¼ @ *f* 12½.
Dollars Spaansche *f* 2¾.
„ Mexikaansche *f* 2,70.

Wisselkoers.

Op Holland 99,% Gouvernement.
„ „ 99½ Partikulier.
„ Singapore 2¾ nominaal.
„ Java pari.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN 20 TOT 25 APRIL 1863.

Aanvoer.

Van Nederland per Ned. bark *Cornelis Anthonie*, gez. Reinders, agt. J. F. van Leeuwen en co.

2 kn. kramerijen, 2 bn. laken, 25 coll. manufact., 10 kn. glaz. koralen, 1 do. leder, *Pandel en Stiehaus.*
350 vs. verfwaren, 103 coll. provisien, 1 do. parfumerien, 4 kn. zeep, 3 do. kram. en parfumerien, 5 do. glaswerk, 1 do. knoopen, 28 do. kramerijen, *Leon en Keiss.*
100 vs. spijkers, *C. Bahre en G. Kinder.*
500 keld. jenever, *John Pryce en co.*
2 vn. kaas, 28 coll. manufact., *Niederer en co.*
9 kn. schrijfbehoeften, 4 do. lampen en glaswerk, *Schimmelpenninck en co.*
100 vs. boter, *J. Cezard en co.*
22 vs. ijzerwerk, 1 kistje duimstokken, *P. Landberg en Zoon.*
12 coll. manufact., 2 do. provisien, *Order.*
500 keld. jenever, 5 kn. leder, 17 coll. en 7 kn. manufact., 12 do. sardines, 2 do. kramerijen, 5 do. hoeden, 68 vn. cement, *Hagedorn, Plump en co.*
20 vn. blom, *Muller.*
67 coll. touwwerk, 2 do. manufact., *Maclaine, Watson en co.*
31 kn. manufact., 1 do. medicijnen, *Büsing, Schröder en co.*
4 kn. knoopen, *Hunter, Houghton en co.*
39 coll. manufact., *Morgan, Melbourn en co.*
eene partij steenkolen, *W. Cores de Vries.*
1 rijtuig, 14 coll. parfum. en zeep, *Gumprich en Strauss.*
7 kn. papier, 200 vs. boter, 4 kn. manufact., *van Ommeren, Rueb en co.*
12 kn. eau de cologne, 5 do. gedr. vruchten, 1 rijtuig, *Haager en Schuurman,*
45 coll. gouv. goederen, *Gouv. Generaal.*
4 kn. pass. goed, 12 do. papier, *B. van Leeuwen en co.*
9 kn. papier, *H. M. Dorp.*
1 kt. 1 stempelpers, 1 do. boeken, *Bodde.*
1 kn. schilderijen, *Gijselman.*
2 kn. boeken, *Lange en co.*
1 kt. papier, *W. Bruining.*
6 kn. manufact., 7 do. kramerijen, *H. en A. Straus.*
35 keld. jenever, *Agenten.*
6 kn. provisien, *Batenburg en Hemken.*
1 baal laken, *Dümmler en co.*
16 coll. ornamenten, 3 do. glaswerk, *Enthoven en co.*
1 kt. boeken, *van Walchren en v. Dorp.*
3 kn. diversen, *Schaap.*
4 kn. schilderijen, *Reynst en Vinju.*
100 kn. wijn, *v. d. Biesen en co.*
20 vs. zilv. munt, *N. H. M.*
20 kn. ijzer en staalwerk, 1 vat ijzerwerk, *Arnold en Zonen.*
6 kn. manufact., *E. Moormann en co.*
20 kn. manufact., 1 do. papeterien, *Metzendorff, Willmans, Rugs en co.*
4 kn. manufact., *Maintz en co.*
300 keld. jenever, 1 kt. knoopen, 200 hammen, 200 vs. boter, 374 coll. manufact., 50 md. aardappelen, *J. F. v. Leeuwen en co.*
46 coll. gouv. goederen, 10 milis brood, 2 rijtuigen, 8 kn. manufact., 1 do kleederen, 11 do. koopwaren, 600 vs. boter, 2 do. druk-inkt, 27 vn. teer
33 kn. wijn, 1 do. schoenen, 1 do. schrijfteh., 5 do. 1 billard, *voor Soerabaija.*

Van Bandjermasin per Ned. Ind. bark *Balhair*, gez. Moh. Saät.

11740 mal. en 1160 kadj. matten, 1516 boss. rotting, *f* 3000 zilv. munt, *Gezagvoerder.*

Van Bandjermasin per Ned. Ind. brik *Arachman*, gez. Moh. Seman

234 pik. trassi, *f* 2000 zilv. munt, 17600 mal. en 500 kadj. matten, 3715 boss. rotting, *Gezagvoerder.*

Van Newcastle per Ned. bark *Noordster*, gez. Luteyn, agt. Maclaine, Watson en co.

513 ton steenkolen, 24 kn. bier, 100 kazen, *Order.*

Uitvoer.

Naar Billiton per Ned. Ind. schoen. *Chieftain*, gez. v. Suchtelen, agt. Reynst en Vinju.

1042 pik. rijst, 4 vn. meel, 20 stalen pannen, 4 kn. kaarsen, 1 do. diversen, 8 tonn. olie, 5 pik. spijkers, 1 pak kramerijen, 1 kt. wijn, *Agenten.*
2 kn. diversen, *v. d. Biesen en co.*

Naar Nederland per Ned. bark *Padang Packet*, gez. Huidekoper, agt. Paine, Stricker en co.

5599 pik. suiker, 2775 do. koffij, 21 do. indigo, 250 do. tin, 163 do. thee, *N. H. M.*
5 kn. naturalien, *Gouvernement.*

Naar Banka per Ned. Ind. bark *Skanderia*, gez. Varkevisser.

8195 pik. rijst, *John Pryce en co.*
24 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement.*

Naar China per Deensch schip *Elise Mary*, gez. Wolff, agt. C. Bahre en G. Kinder.

2700 pik. rijst, *Oeij Kenghi.*

Naar Singapore per Fransch schip *Hoogly*, gez. Veillet, agt. J. Cezard en co.

40 vn. meel, 1201 coll. diversen, eene partij steenkolen, *Aan boord gebl. lev. lad. van Frankrijk.*

Naar Singapore per Ned. Ind. bark *Tian Posoey*, gez. de Broeder.

24571 vloersteenen, 13 coll. chin. goederen, *Aan boord gebleven lading.*
132 pik. suiker, *Lim Hoa.*
120 pik. niela, 1 pak zijde, *Io Tjebeng.*
30 kn. wijn, uit entrep., *J. Cézard en co.*

Naar Riouw per Ned. Ind. bark *Rose Maria Louise*, gez. A. Spelt.

33750 ps. Java sigaren, 10 pik. tamarinde, 22 corg. rottinghoeden, *f* 500 zilv. munt, *Gezagvoerder.*

Naar Banka per Ned. Ind. bark *IJdroessi*, gez. v. d. Meer,

5117 pik. rijst, *John Pryce en co.*
50 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia.

VAN 24 TOT 28 APRIL 1863.

Van Rotterdam per *Triton*.

1 kistje gemerkt [H × S] P.
1 „ P. R. Jones, te Batavia.
1 „ Monsieur H. J. Rauws.
1 pakje G. Verbeek adres Gebr. van Delden, Soerabaija.
1 kistje gemerkt D S Batavia.
1 „ „ WHR No. 2.
1 „ „ H W C B T.
1 pakje „ L L 3883/3884.
1 „ „ C No. 1365.

Van Amsterdam per *Oceaan*.

1 kistje gemerkt L B & S No. 1.
1 „ „ L B & S No 1823.
1 „ „ L B / A No. 1296 — 1289.
1 „ „ L L No. 2.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.